

Kukilal, bet ryžtingai atšventėme Tautos Dieną, būdami toli nuo savo tėvynės

Rugsėjo 8-ji ir mes

Ši kartą mums tenka minėti savo Tautos Dieną ypatingose apylostose. Karo viesulas, praūžęs per visą Senąjį Pasaulį, ypačiai nu-
teriojo Europą. Nebuvo aplenkta ir Lietuva.

Nebe vieną kartą mūsų tautai teko išgy-
venti šiuos laikus. Bet tai, kas buvo praei-
tyje, neturi jokio palyginimo su dabartimi.

Niekuomet jos nebuvo ištisusi tokia didelė nelaimė, kaip dabar. Niekuomet ankščiau bu-
vusios nelaimės nebuvo pailėtosios tokios ma-
nos lietuvių tautos narių ir pareikalavusios tiek
žmonių gyvybių bei padariusios jai tokių mil-
žiniškų materialinių nuostolių.

Šimtai tūkstančių žmonių, kurie tautos gy-
venime vaidino ryškų vaidmenį, turėjo ap-
leisti savo kraštą. Dešimtys tūkstančių tokių
žmonių plevietavo buvę išveikti iš savo krašto
1 tolimosios Azijos dykumas. Ne vienas tūk-
stantis tokių žmonių turėjo merdėti kalbi-
muose. Ne vienas tūkstantis tauraus jaunimo
dėl mūsų tautos laisvės padėjo savo galvas.

Praeitini pažvelgus

Dar žilose senovėse lietuvių tautos, stipre-
nių kaimynų stumiamos, atsisakė gyventi i da-
bartinį Lietuvą ir pasiekė gintarini Baltijos
krantą. Ne lengva joms buvo iškurti šioje
erdvėje, bet dar sunkiau buvo joms atsipirti
ankščiau už jas valstybes sukurusi kaimynų
spaudimui.

Mūsų prabėgę i lietuvių genčių, pamažu
susiformavusių i lietuvių tautą, proistorė, pir-
myktė istorija ir istorijos laikotarpis iki pat
mūsų senosios valstybės žlugimo XVIII amžiaus
gale pasižymi pastangomis išsaugoti savo
gyvenamosios erdvės neličiamumą.

Tais laikais, kada Lietuvos valstybė rytuose
valdė plotus, siekiančius Maskvos erdvę ir Juo-
dąją jūrą, ji sudarė stiprų barjerą, supantį ne
tik Lietuvą, bet ir visą Europą nuo rytų stepių
tautų antplūdžio. Taip pat nelengva buvo se-
nosios Lietuvos kova ir su savo vakarų kai-
mynu – germanais, kurių kryžiuočių ordinas
iš vakarų, o kalavijuočių ordinas iš šiaurės
siektė krikšto bei pagonybės naikinimo pre-
tekstu užvaldyti Lietuvą ir sujungti savo
Rytprūsioje ir Kurše valdomus plotus. Ši
kova truko ištisus du šimtmečius, kol vokiečių
ordinų galybė buvo palaikta ir vokiškioji
ekspansija i rytus buvo galutinai sulaukta.
Tai buvo mūsų didžiojo kunigaikščio, genialaus
karo vado, politiko ir valdovo Vytauto Didžio-
jo ir jo puoselėjo Jogailos, Lenkijos karaliaus,
laikais.

Užsieninių intrygų nuolat palaikomi, tarp-
savo vaidai mūsų senajai valstybei nedavė
tiek sustiprėti, kad ji būtų galėjusi išlaikyti
savo pozicijas. Ją veikiusios išorinės jėgos buvo
žymiai galingesnės. Jos veikė iš žymių skait-
lingesnių kaimyninių kraštų, valdžiusių mil-
žiniškus plotus.

Netikra padėtis privėdė Lietuvą prie pra-
gaistingsios unijos su Lenkija, kuri neatnešė
mūsų kraštui laimės. Priešingai, Lenkijos ponų,
pamėšusių ten valdžiai i savo rankas, sukeitė vi-
dai, persimetė i Lietuvą ir ją susilpnino. Tiek
Lenkijoje, tiek vėliau ir Lietuvoje faktiškai
valdžiai savo rankose turėjo neskaitytiną
viršutinis gyventojų sluoksnį – bajoriją, tuo
tarpu liudiusi buvo paversta ir laikoma sąly-
gose, kuriose nebuvo įmanoma jokia jos gyve-
nimo pažanga. Jai buvo užkirstas kelias i
gerbuvį ir i kultūros laimėjimus. Tokia būklė
padėjo išgalėti svetimosios ištakos tiek poli-
tinėje, tiek kultūrinėje ir ekonominėje srityje.
Tai sukėlė didžiulį vaidos kovoję dėl pirma-
vimo ir teisės nesantaiką, o tas trūkė konsoli-
duoti savo krašto jėgas valstybės kūrimo bei
stiprinimo darbu.

Susidėjusių nepalankių tarptautinių apys-
tų ir vidaus nusilpimo pasekoje, Lietuva
neįstengė atsilaikyti rusų ir vokiečių spaudimui

Nuo Nürnbergo iki Bambergo...

Bambergą. Rugpjūčio pradžioje dešimt lie-
tuvių iš Nürnbergo buvo vežami i Lietuvą.
Bamberge transporto šefas kreipėsi i amerikie-
čius, prašydamas leidimo savanoriškai grįžtan-
čių tėvynėn lietuvių išgabenti iš amerikie-
čių zonos. Amerikiečių majoras, pats su ver-
tėju nuykęs i vietą, ištikino, kad lietuviai
buvo sugaudyti ir vežami prievaria, ir juos
laisvinsiu. Jis netgi davė sunkvežimį jiems nu-
vežti atgal i Nürnbergą. (L2)

ir turėjo žlugti kartu su savo sąjungininke
Lenkija.

Nuo 1795 metų, t. y., paskutinio Lenkijos
ir Lietuvos padalinimo, lietuvių tauta įbėvo
rusų valdžioje. Rusams nerūpėjo kultūrinis
Lietuvos kilmis, priešingai, jiems rūpėjo jos
nutautinimas. Nors dėl mūsų liaudies darbsto-
mo ir sumanomo gyvenimo Lietuvoje buvo
žymiai geresnis, negu Rusijoje, bet jis savo
rėktu žymiai atsiliko nuo vakarų Europos
kraštų.

Rusijos gyvenimo vidaus politikos apys-
tos palapsniui priverė ją sušvelninti ir Lie-
tuvą varžiusius pačius. Kad lietuvių tautai
buvo lemta likti nesurusiai, turime būti
dėkingi šioms apylostoms: 1) kad Lietuva
buvo katalikiška, 2) kad rusai mažą mokyklą
Lietuvoje buvo pristeigę, 3) kad rusinimo po-
litika buvo paremta brutalia jėga, o ne gu-
drumu ir 4) kad prasidėjęs lietuvių tautos atgi-
minas sužadino jos tautinę sąmonę.

Tautinis atgimimas

Baudžiavos ir spaudos draudimo panaiki-
nimas buvo svarbiausi veiksniai, davę galimybę
lietuvių tautai pabusti iš letargo, atgėsusio
ją per šimtą su viršum metų. Tautinės sąmo-
nės kilmis buvo pagrindinė sąlyga, kuri išgalino
lietuvių tautą siekti geresnės ateities.

Pirmaisiais tautinės sąmonės žadintojais
buvo Rusijoje ir užsienyje mokslus ėjusioji lie-
tuvių jaunomėnė. Tautinės sąmonės žadini-
mas ėjo per nelegalią spaudą, mūsų knygnešio
slapta gabenamą iš prūsų, ir per slaplus visuo-
meninio pobūdžio parengimus.

Siame tautos kėlimo darbe pionieriais
buvo pasižvelkiami tikrąja to žodžio prasme,
kokiū liais laikais sunku berasti. Savo ne-
nuilstama, pavojinga ir neapmokama darba,
savo sveikata ir neretai savo laisvę jis entu-
ziastiškai – tikrieji patriotai mielai aukėjo tau-
tinei sąmonei galvinti. Iškilo visa eilė tauti-
nės atgimimo vado asmenybių, kurių veikla
aukėnė tautos prisikėlimą. „Ausros“ ir „Varpo“
(Tęsinys 4 pusl.)

Margajame pasaulyje

Žiaurusis karas, trukęs šeris metus, pasi-
baigė. Prezidentas Trumanas paskelbė, kad
antrasis pasaulinis karas yra oficialiai užbaig-
tas 1945 m. rugėjo 2 d. Prieš šeris metus,
t. y., 1939 m. rugėjo 1 d. Vokietija buvo už-
puolusi Lenkiją. Ta diena laikoma karu pradžia
Europoje. Tolinuosiuose Rytuose karas buvo
žymiai ankščiau prasidėjęs. Tenai Japonai už-
puolė Mandčuriją 1931 m. Vėliau, 1937 m. Ja-
ponija pradėjo karą su Kinija. Prieš Ameriką
Japonija įstojo i karą 1941 m. gruodžio 7 d.,
kada be karo paskelbimo buvo užpuola Pearl
Harbor ir amerikiečių laivynui bei kariuomėnei
padaryta labai didelių nuostolių.

Kiek šis karas pridarė nuostolių, dar nėra
galutinio duomeno, tačiau tai, kas jau žinoma,
daro šiuos vaizdą.

Karas baigtas, ginklai nebeįvanga, bet tikro-
sis taikos nėra. Dabar prasideda diplomatinis
„karas“ dėl pastovios taikos sukurimo. Štai,
š. m. rugėjo 11 d. susirenka i Londoną užsie-
ninio ministeriai 5 kiū didžiųjų galybių: Ameri-
kos, Anglijos, Sovietų Sąjungos, Prancūzijos ir
Kinijos. Ši konferencija truks, kaip i Londono
pranešta, nuo 10 iki 14 dienų. Joje bus
svarstomi šie svarbiausi klausimai: Italijos, Ru-
munijos, Vengrijos, Bulgarijos ir Suomijos
įtraukimas i Jungtinių Tautų šeimą, kad jos
galėtų dalyvauti pasaulinėje taikos konferen-
cijoje. Be to, joje bus sprendžiamas Ruro karo
ir Reino srities svarbymas ir vokiečių evakuavi-
mas iš Čekoslovakijos bei Lenkijai priskirti
Vokietijos sričiai.

Sovietų Sąjungai pradėjo akciją už nesiki-
mą i Rumunijos vidaus reikalus. Neseniai
Sovietų oficiozas „Izvestija“ pradėjo pulti Są-
jungininkus už tai, kad šie palaiko karaliaus
prašymą naujai vyriausybei sudaryti. Sovietų
Sąjunga laikosi principo neįsikišti i kito krašto
vidaus reikalus, nes tuo pažeidžiamas jo nepri-
klausomumas.

Kiek mes prisimename, ne per seniai So-
vietų Sąjunga reikalavo, kad Ispanijoje būtų
pakeistas gen. Franco režimas.

Rumunijos ministeris pirmininkas dr. Peter
Grozla lankėsi Maskvoje. Ta proga Kremliuje
buvo surengti pietūs, kuriuose dalyvavo pats
Stalinas.

Bulgarija buvo pasirušiusi parlamento rin-
kimais, kurie turėjo būti praversti pagal išai-
styta vieną vienintelį kandidatų sąrašą. Sąrašė,
reikia manyti, buvo surašyti geriausieji iš ge-

Tautos Diena Dillingene

Dillingenas t.D. Ligi šiolei buvusi i dvi
stovyklas perskirta, lietuvių kolonija pirmo-
siosios rugsėjo dienomis buvo bendras patalpas
buv. karveivinė. Pirmoji rugsėjo savaitė praėjo
tvarkymosi ir ruošimosi ženkle: tvarkytasi
naujosios patalpos švariai ir jaukliai iškuriant,
ruošiasi ateinančiai tautinė šventė iškilmingiau
atvesti.

Iškilmės pradėtos sekmadienio rytą stovy-
klos rajone, pirmąjį kartą šioje vietoje, mū-
siškės trispalvės pakėlimu. Po to šventei pri-
taikintas pamaldas lietuviams pavestose bažny-
čioje atlaikė kun. Br. Dagilis. Pamaldų metu
buvo paskelbtas ganytojiškasis lietuvių vy-
skupų laiškas šventės proga. Lietuviškos choro
ir solo giesmės skambėjo šį kartą didingiau ir
iškilmingiau kaip paprastą sekmadienį.

Antroji iškilmių dalis prasidėjo pavakariais.
Čia, Vytini, tautinėms spalvomis ir lietuviš-
kais motyvais dalį. Rūstels kronopčiai išpu-
lėtoje stovyklos salėje, įvyko kolonijos lie-
tuvių posėdis ir meninė dalis. Nuširdžiais, jau-
triais žodžiais keldamas mintis i anuos laimin-
gyvus laikus, posėdį pradėjo LS skyriaus ir
stovyklos valdybos pirmininkas V. Duncia.
Susikaupimas palydėjo kun. Br. Dagilio žodžius
žuvusiems dėl Lietuvos laisvės pagerbti: mir-
tinėje tyloje nuaidėjo raudą Jz. Vasyliūno
smuiko ir Myk. Sauliaus vilionėles akordai
„Marija Marija...“ Šventės proga susirinku-
sus pasveikino estų komiteto pirmininkas.

Po to sekė turininga inf. VI. Šipo paskaita.

Meninėje dalyje su solo dainomis pasirodė
stovyklos solistės: Čypienė, Barmienė ir Rū-
stienė. Meninę dalį baigdamas, mikrusis sto-
vyklos choras, vedamas muz. Gaubo, padai-
navo ketelą grakščių dainėliu.

Minėjime dalyvavo ir vietinės UNRRAs
vadovaujantieji pareigūnai.

riausiu. Nepaisydamas to, Amerika ir Ang-
lija pasiuntė notas dėl rinkimų nedemokratiš-
kumo. Gavus šias notas, parlamento rinkimai
atidėti, leista kurti vieną naują politinę partiją
ir leisti tos partijos laikraštį.

Apskritai pėmus, šiuo metu pastebimas
Balkanuose didelis politinis judėjimas, kuri i
vienus pusės remia Sovietai, i kitos – Vakarų
Demokratijas. Šiu noras praversti demokratini-
nius rinkimus, gi Sovietų tikslas užtikrinti
komunistų vadovavimą.

Amerika užmėgė diplomatinis santykius su
Suomija, nes tenai esą jau praversti demo-
kratinali parlamento rinkimai. Suomijos minis-
teris pirmininkas pareiškė atsisąjūdinysias,
jeigu nebūsą nubusti karo kaltininkai.

Ispanijoje vyksta judėjimas už naujos
vyriausybės sudarymą. Princas Don-Juan re-
ikalauja perduoti jam valdžios vairą. Meksiko-
je sudaryta esančią Ispanijos respublikos
vyriausybę. Meksikos vyriausybė ją pripažino.

Šios vyriausybės pirmininkas yra Jose Giral;
ji neįteina nei komunistai nei buvęs socialistų
frakcijos premjeras Juan Negrins. Naujoji
vyriausybė turės būti patvirtinta parlamento,
kuris susirinks spalio 1 d. Vyriausybė planuo-
ja persikelti i Paryžių, kad greitiau, gen.
Franco režimui žlugus, galėtų persikelti i
Ispaniją.

Tolinuosiuose Rytuose vyksta Japonijos
okupavimas. Kinijos ir Sovietų Sąjungos 30-
čiai metų sudarytoji sutartis rodo, kad Sovietai
rytuose oficialiai atsisako remti Kinijos komu-
nistus, kurie iki šiolei buvo vis nesukalbami.
Dabar gi šie patys paprašė Kinijos vyriausybę,
kad komunistų vadas Mao būtų priimtas i dery-
bas dėl koalicinės valdžios sudarymo. Atrodo,
kad Tolinuosiuose Rytuose vyksta lyg ir sta-
bilizacija.

Amerikos delegacija su Stetinumi prieša-
kyje nuykvo i Londoną ruošti būsimaį taikos
konferenciją. Jie žada išbūti Londone
3-5 mėnesius.

Pabaltijo valstybių reikalas oficialiai dar
neminimas. Pirmoje eilėje reikia mums laukti
rezultatų Balkanuose, kur, kaip matėme, vyksta
didelė diplomatinė kova.

Padėka

P. Emilijai Garbuzaitėi, gyv. Mūnchene, už
50.- RM auką mūsų leidinio reikalams nuo-
širdžiai dėkojame. Redakcija.

Vyskupų laiškas lietuviams

Lietuvos Vyskupų, gyvenančių Vokietijoje,
ganytojinis laiškas išstrėmėn lietuviams
lietuviams.

MYLIMAUSIEJI KRISTUJE.

Praėjo jau keturi mėnesiai kaip Europoje
susukambėjo čia karo pabaigą skelbiant varpai,
Daugeliui, ypač Vakarų, Europos gyventojams,
jie buvo ir pasibaigusios vergijos bei išstrėmimo
pabaigos ženklai. Su džiaugsmu jie skubėjo grįžti
i savo gimtąją pastogę, prie šeimos židinio,
iš kurių jie buvo jėga išplėti. Juos ištikusią
nelaimę mes gerai suprantame, nes ir mes
esame ištikti panašaus likimo. Šventė. Panėla
Marijos i dangų paėmimo šventė atnešė taiką
ir Tuolinuose Rytuose. Mes ne vienas tikė-
jomės šventė. Panėla Marijos gimimo diena,
8 d. rugėjo, mūsų tautos šventę svečiavo
savo laisvoje tėvynėje. Deja, mes liekame
išstrėmėn dar ir tolia gyventi ir drauge su
palminkiniu kartojame pilnus liudėsio ir
skundo žodžius: „Deja, kad mūsų gyvenimas
čia taip ilgai nusitęgė“ (P. 119, 5).

Tačiau mes nenustojame vilkti, kad i
mums išaušiojo tai laimės diena, kad i mes ga-
lėsime grįžti i savo gimtąjį kraštą, savąs,
nevienu gal tik i savo sodybų gruvėsius. Bet
kad tik tai įvyktų greičiau trokštame visi.
Mūsų vilni negadina ten laukiami mus darbai
ir pirmųjų mėnesių nepritekliai, nes tai bus
teviskės padangė, kur i skurdas yra melnėsis,
kur nieks neteiskos mumis nusikratyti. Tik
svarbū, kad esant ištėmėn mūsų dvasia
nepalūžtų, bet, priešingai, tvirtėtų ir stiprėtų
dideliems tėvynės atstatymo darbams. Svarbu,
kad mes grįžtume nauji žmonės, apsisavę nuo
visko, kas gali nuodinti naujosios Lietuvos
gyvenimą.

Visa, kas pasaulyje vyksta, net karas ir
kitokios nelaimės, vyksta ne be Dievo valios
ir leidimo. Visagalo Dievo planuose ir karai
turi savo prasmę ir reikšmę. Šventajame
Rašte jie beveik duolat vaizduojami kaip
Dievo bausmė tam pasauliui, kuris užmiršta
Dievą ir jo įstatymus. Senojo Istatymo Telšid
knogygoje tai nuolat pabrėžiama mintis: kiek-
vieną kartą, kai Izraelitai pamiršo Dievą,
Dievas juos atiduodavo i priešų rankas, bet kai
tik tie Izraelitai vėl grįždavo i Dievą ir šau-
davosi jo pagalbos, Jis siūsdavo jiems vadą,
kuris juos išgelbėdavo ir grąžindavo laisvės
dienas. Panašiai Dievas elgėsi ir su stabeldi-
žiais. Kai kurias jų tautas, kad jos prieš save
sąžinės ir sveiko proto balsą paniekio žmo-
gaus primigtį glūdinti Dievo įstatymus,
Dievas visai išnaikino.

Babilonijos nelaisvė buvo viena iš didžiau-
sių Dievo bausmių išrinktajai tautai, užmiršu-
siai Dievą ir dorą. Grįžti i Dievą, daryti at-
gailą nepajėgė iškelti Izraelio tautai nei Dievo
išsūtį prie panašių. Skelbiami už tai Dievo
bausmes jie buvo neapkenčiami ir net perse-
kiojami. Pranašas Jeremijas už savo grąsin-
mus neistikimam Jeruzalės miestui buvo net
i kalėjimą iimtas ir iš jo buvo išlaisvintas tik
i Jeruzalė išverstisio priešo. (Jer. 39, 14).

Žydai netikėjo Jeremijas žodžiams, išpė-
jantiems juos Dievo vardu. Jie manė pakan-
kamai esą apsaugoti Jeruzalėje esančios šven-
tyklos, kurioje Dievas gyvena, ir taip jie savo
gyvenimo netaisė. Netikėjo nei tada, kai pra-
nasiaus išėjo, kad tarnaujant stabams neiš-
gelbės nei šventykla, o kad ji pati bus sugriauta.

Išrinktosios tautos akys atsivėrė tik išstrė-
mimo. 70 metų trukusi Babilonijos nelaisvė
žydus galop grąžino i Dievą ir dorą. Nuo
dabar jie buvo linkę savo uolumą Istatymo
laikyme net perdidėti, žiūrind daugiau Istatymo
paštas, negu jo dvasios. Bet Dievas jų pa-
stangą dorai gyventi nepaniekino ir nusikali-
tusią, bet jau nubausytą ir besitaikančią tautą
vėl grąžino i savo gimtąjį kraštą, savo tėvynę.

Mes savo išstrėmimą galime visai teisingai
sugretinti su anuo žydų tautos išstrėmimu i
Babiloniją. Ir mūsų tauta nusikalto Dievui,
ji užmiršdama ir ne visai gyvenama pagal
Jo valią. Palyginus mūsų tautos dorinį gyve-
nimą caro režimo laikais ir nepriklausomybės
metais, turime apgalvotumai prisipažinti,
kad tauta nuolat žengė atgal dorėje ir išti-
kimybėje Dievui, užuot panaudoti neprikla-
somo gyvenimo laikus didesniai dorinimui ir
uolesniai tarnavimui Dievui. Neturime tai
stebėtis, kad Dievas leido laikinai netekti
laisvės.

Ne 'mus vienus ištiko šis nelaimė. Karas
nusiaubė net visą pasaulį. Ir negalima sakyti,
kad Dievas būtų neteisingas, leisdamas pasau-
lui tokią nelaimę. Visi jam nusikalto. Vien
ji pati ir dar užmiršdama, kiti nesistengdami
taisyti klaidynės, nesipriešindami piktam ir
visi yra reikalingi bausmės, kad bent tuo būdu
susiprastų ir pradėtų gyvenimą iš naujo. Ir
(Tęsinys 5 pusl.)

Lietuvių gyvenimas

Tėvynėje

Leidžiamis laikraščiais lietuvių kalba

Kaip informuoja Elta, propagandos tikslu Ukmergėje leidžiamas lietuvių kalba laikraštis „Kelias į socializmą“. Kitas laikraštis, savarakiškas „Raudonoji Lietuva“, išeina Šiauliuose. Mokytojas leidžiamas žurnalas „Tarybų mokykla“. Lietuvos viešajame gyvenime ir spaudoje kaskart gausiau matomos svietimos pavardės.

Mirė Kazys Puida.

Amerikos lietuvių spaudos žiniomis, šiuo metų sausio mėnesį Kaune mirė rašytojas ir vertėjas Kazys Puida. Jis yra parašęs ar išvertęs 60 knygų. Mirė eidamas apie 62 metus amžiaus.

Jalbiųkovskis Vilniaus arkivyskupas.

Amerikos lietuvių spauda rašo, kad Lietuva padalinta į dvi metropolijas — Vilniaus sritį tvarką arkivyskupas Jalbiųkovskis, o Kauno — prelatas Jakubauskas.

Zuvo vyskupas Karosas.

Amerikos lietuvių spaudos žiniomis, Lietuvoje žuvė Vilniaus vyskupas A. Karosas. Smulkesnės žuvimo prieštaisy nežinoma, bet manoma, kad jis žuvęs per karo veiksmus. Neseniai Lietuvoje mirė arkivyskupas Pranciškus Karcėvičius. Manoma, kad kankies vyskupas Matulionis buvęs nufudytas. Apie vyskupą M. Reinį ir vyskupą K. Paltauką jokio žinio neturima.

Privalomas rusų kalbos mokymas.

Gautomis žiniomis, rusų kalbos mokymas Lietuvoje yra privalomas. Tam tikslu Lietuvoje išeista 60.000 rusų kalbos vadovėlių.

A. Miškinis gyvena Lietuvoje.

Emigrantų tarpe buvo pasikildę gandų, kad Lietuvoje palikęs poetas Antanas Miškinis yra lūkęs. Tai neatitinka tikrovės. Amerikos lietuvių praneša, kad A. Miškinis gyvena Lietuvoje, yra sveikas, gyvas ir savo poeziją bendrabarbių tarybinėje spaudoje.

A. Venclova redaguoja „Tarybinį Archyvą“.

Buvęs švietimo komisaras Antanas Venclova ateitais iš švietimo komisaro pareigų ir paskirtas dabar Lietuvoje leidžiamam „Tarybinio Archyvo“ redaktoriumi. Archyve daug rašoma apie Praveniškių, Telšiu ir kitų vietų dainas, kur dabar vykdomi atkainėjimai. Dabur vietos skiriama Katyno žudynėms pavaizduoti.

Švietimo komisaru paskirtas Žiugžda.

Isteigta sporto komisarijatas.

Lietuvoje isteigto sporto komisarijato komisaru paskirtas Aleksandras Šimanas, o jo pavaduotoju — Alfonsas Vitrinas. Šimanas sportininkas ir sporto veikėjas Stasys Žukauskas ir sportininkas Leščinskis yra suimti ir laisvoni Kauno kalėjime.

Vokietijoje

Ruosiamas sonatų koncertas.

Dillingenas D.D. 8. m. rugšėjo 23 d. šia, miesto salėje, vietinis LS-gos skyrus rusiška smuikininko solisto Iz. Vasyliūno sonatų koncertu. Programoje: Mozarto, Brahmo ir Griego sonatos.

Gintaras Dudutis.

Nakties balsai

4-rių paveikslų scenos vaidželis vaikams.

Antanas paveikslas

Užteka didelė, raudona mėnulis. Jo šviesa, krisdama pro medžių šakas, marguliuoja ant žemės.

(Pelėda atsiveda savo tris vaikus mokytį skraidymo. Pelėdukai: Peštukas, Draskutė ir Plėriukas gincijasi.)

Peštukas: Mamytė, aš noriu pirmas skristi. Draskutė: Ne, Peštuke, pirmuolia aš!

Plėriukas: Nei vienas, nei kitas. Plėriukas skraidys pirmas!

Pelėda: Nesipieškite, vaikai! Skraidymo pamoka bus visiems kartu. Prašau stoti į eilę ir pasiruoti.

(Pelėdukai dar murma.)

Pelėda (rodo, kaip reikia skraidyti): Viens — ištįst sparnus ir vėl suglausti! Viens — ištįst, du — suglausti! Dar kartą, dar kartą! Gerai! Du — ištįst sparnus ir pašokti, nūptaus — suglausti! Viens, du, viens, du... (iš krūmų išlenda didelė rupūžė ir šnyptelėja.)

Pelėdukai (nusigasta ir ima klykti): U-ū, U-ū, U-ū. (Rėkia.) Mamytė, bijau!

Pelėda: Ša, vaikai! Tai tik rupūžė. Nebijokite, ji nekels nedarų, nes kitaip aš jai galvą perskėčiau.

(Pelėdukai apžiūrėję rupūžę.)

Peštukas: Tokio gyvio dar nemačiau! Draskutė: Nematote todėl, kad užaugai medžio drevėje ir dabar tik pirmą kartą sulipai į žemę.

Plėriukas: Mamytė, kodėl ji tokia biauži? Šalta, drėgna ir be plunksnų! Spuoguota...

Dillingeno stovyklos gyvenimui vadovauja LS-gos skyrus valdyba.

Persikėlus į naujas patalpas, rugšėjo 5 d. įvyko visuotinis LS-gos Dillingeno skyrus narių ir lietuvių stovyklos gyventojų susirinkimas. Jame buvo aiškiai nubrėžti stovyklos vadovavimo pagrindai, nors praktikoje jū buvo laikytasi beveik visų stovyklos gyvavimo laikų. Kadangi didžioji apskrities lietuvių dauguma gyvena stovykloje, nustatyta, jog visus Dillingeno apskrities lietuvių, tiek gyvenančių stovykloje, tiek už jos ribų reikalus tvarko LS-gos skyrus valdyba, kuri tarpininkauja visais reikalais kreipiantis į amerikiečių įstaigas — komendantūrą ir UNRRĄ. Viduje stovyklos reikalams LS-gos skyrus valdyba skiria vieną savo narių stovyklos administratoriumi. Be to, valdybos skiriami ir atleidžiamieji administratoriaus pavaduotojai, ūkio viršininkai ir kiti stovyklos pareigūnai. Nors daiktinams pašaloms skirstyti komisiją renka visuotinis susirinkimas ir ji savo darbais atlieka savarakiškas, tačiau jos darbu nepatenkinti asmenys savo pagrįstus skundus gali kreipti į valdybą, kuri jms duoda eikla, lygiai kaip reikalui esant ji gali visuotiniame susirinkime pasiūlyti šią komisiją perinkti. Visą skyrus ir stovyklos atskaitomybę tikrina susirinkimo rinkta revizijos komisija.

Po tokio išsiaiškinimo buvo išrinkti valdomieji organai: valdyba, daiktinių pašalpų skirstymo ir revizijos komisijos. Stovyklos teismas, reikalui esant, bus sudarytas vėliau.

Naujoji LS-gos Dillingeno skyrus ir lietuvių stovyklos valdyba, į kurią perinkta buvusios valdybos dauguma, pareigoms pasiskirstė taip: 1) pirmininkas V. Dūnėla, 2) jo pavaduotojas J. Bružas, 3) išdėtininkas ir švietimo vadovas Kun. Br. Dagilis, 4) sekretorius J. Steponaitis ir 5) stovyklos administratorius St. Vaskelis. Valdyba savo pareigas eina vienerius metus.

Daiktinių pašalpų skirstymo komisija pareigoms pasiskirstė šiai: 1) pirmininkas Paulauskas, 2) jo pavaduotojas Bulota, 3) sekretorius Martinukas, 4) II sekretorius Gerutis ir 5) turto sandėlio vedėjas Andriūšas.

Naujojo revizijos komisijon išrinkti: 1) Bortkevičius, 2) Ignatavičius ir 3) Petkūnas.

Papildydamas rinktąją valdybą, valdyba paskyrė stovyklos administratoriaus pavaduotoju Vyta. Saladžiū, ūkio viršininku agr. J. Pupininką, sargybos ir ugniaesio kadro viršininku Ant. Martinko ir kitus stovyklos pareigūnus.

Kaimyninių kolonijų menininkai taktininkauja.

Donauwörthas, 8. m. rugšėjo 25 d. Donauwörtho lietuvių kolonija suurobė mišrinį koncertą, kuriame pakviesti dalyvavo amerikiečių vadovybės, latvių, estų ir lenkų atstovai.

Vietinės lietuvių kolonijos pirmininko Kreivėno pastangomis ir energija, Donauwörtho lietuvių turi puikų mišrio chorą, vedamą paties Kreivėno, ir tautinių šokių ansamblį. Solistai trūksta. Tai spragel užpildyti, teko kviesiti ir talką menininkus iš kitur. Taip iš Augsburgio atvyko dainininkai — Šeštakauskienė ir Bakinas, pianistas Šimkus ir dramos akt. Vasiliauskas. Į kvietimą atsiėmėdami, taktininkauja ir Dillingeno gyveną menininkai: buv. Vilniaus Filharmonijos koncertmeisteris Myk. Saulius, Kauno operos koncertmeisteris

Iz. Vasyliūnas, Vilniaus muzikos mokyklos lekt. Gaubas ir dramos akt. Aleknavičiūtė. Koncertas praėjo gyva, pakilia nuotaika, primindamas kitados Lietuvoje ruoštus panašius koncertus.

Religinis koncertas.

Donauwörthas, 8. m. rugšėjo 2 d. įvyko šia, šventojo Kryžiaus bažnyčioje, religinės muzikos koncertas, kuri išplėdė smuikininkas solistas Iz. Vasyliūnas. Vargonais pritarė Antanė Rehäuser. Koncertas susilaukė gausios publikos ir nuosirdaus pritarimo: jame buvo atsilankę Donauwörtho amerikiečių komendantas.

Gražūs jaunos stovyklos užsimojimai

Glūnžubas. Čia esančią lietuvių stovyklą, išsikūrusią apie 6 km. į pietus nuo Glūnžubo — Klein-Kötzo km. barakuose, galime laikyti viena jauniausių lietuvių stovyklų. Jos branduoli sudarė 162 lietuviai, rugšėjo pabaigoje atvykę iš artimųjų vietovių: N. Ulmo, Biberacho ir kt. Be lietuvių, stovykloje gyvena apie 500 latvių, kurie tvarko ir stovyklos ūkio reikalus. Lietuvių tarpusavio gyvenimas geras, santykiai su latviais — kaip visur kitur. Maitinimas ir aprūpinimas neblogas.

Lietuvių gyvenimui vadovauja jau pirmosios stovyklos iškūrimo dienomis sudaryta LS skyrus valdyba: pirm. Simas Grina, jo pav. Henrikas Milūnas, sekret. Benediktas Kačinskis, išd. inž. Antanas Mačiulis ir narys Adolfas Kvedaras. Jau veikia stovyklos choras, vadovaujamas P. Vachergo. Sporto vadovai — Bobinas ir Milūnas — organizuoja sporto sekciją. Kai tik bus išspręstas patalpų klausimas, tuojau pradės darba pradžios mokykla. Steigiamam vaikų darželiui auklėtojos kviečiamos lietuvių vienuolės. Gyvas susidomėjimas jaučiamas šoferių kursais, kurie baigiami organizuoti.

Dar vienas naujas lietuviškas laikraštis

Münchenas, 8. m. rugšėjo 1 d. išėjo dar vienas naujas lietuviškas laikraštis — tai „Aidai“, kuriuos leidžia Spaudos Darbuotojų Kolektivas, susibūręs apie Lietuvii Sąjungos Bavarijos apygardos vadovybę Münchenė. Vyr. Redaktorius — dr. V. Bieliauskas. Laikraštis, nors dar tuo tarpu nesiskelbia periodiniu leidiniu, ketina, kiek tai būsią galima, atsiirbti nuo politikos ir teikti savo skaitytojams informacinio pobūdžio, lietuvių reikalus liečiančių aktualijų ir grožinės literatūros dalykų. Pirmasis „Aidų“ numeris, tiesa, kluks, bet malonus, kultūringas.

Literatė dirba

Haffkrugas. Tėje stovykloje, esančioje anglų zonoje, gyvena 700 lietuvių. Veikia pradžios mokykla, vaikų darželis, choras ir sportininkų ratelis. Pirmiaujanti ir pagirtiną veikumą rodo ten susispietę literatai — Juozas Kruminas, Nėlė Mazalaitė, Jeronimas Čičėnas, A. Rymdis, J. Stonys ir kt. Neseniai rašytojas Juozas Kruminas išleido rotatoriūm atspaudintą 60 pusl. literatūros almanachą „Baltija“, kuriame yra Fausto Kiršos, Bernardo Braždonio, Nėlės Mazalaitės, Antano Ruko, Antano Rymdydžio, Juozo Kruminio ir Alekso Ranito eilėraščių; Fabijono Neveravičiaus, Pauliaus Gaubio, Jeronimo Čičėno belektrika ir straipsniai. J. Kruminas yra išvertęs

J. Londono ir Margaret Mitchell apysakas: Almanachas iliustruotas ir daro kultūringą išpildį. Ilustracijas atliko dailininkas A. M. Šimkūnas.

Ši mėnesį J. Kruminas išleidžia naują literatūros almanachą, kuriame bus naujausia B. Braždonio poezija, ištrauka iš naujosios Ign. Šeiniūnas knygos ir kt.

Rugšėjo mėnesio antroje pusėje įvyko dienis meno sekcijos pasirodymas, kurio dėsne programos dalį sudarė J. Kruminio vaizdelis „Pabaigtuvės“ su V. Banaičio vedamu stovyklos choru ir J. Kviescinaitės vedamais tautiniais šokiais: tollau buvo solo, kupletai improvizuoti šokiai ir kt.

Stovyklos lietuvių vaikams Švedijos Raudonasis Kryžius jau du kartus atsiuntė dovanėlių. (L2)

Gyva lietuvių veikla Augsburgė.

Augsburgas. Vienamė Augsburgio premiestyje yra susitelkę apie 500 lietuvių. Veikia Lietuvii Sąjungos skyrus. Leidžiamas sieninis laikraštis. Organizuotas geras choras, kuris surengė kelis pavykusius koncertus. Koncertų surengiamia ir bažnyčioje per pamaldas. Veikia simfoninis orkestras, kuriam vadovauja F. Valėka. Sukurta pilna gimnazija ir veikia dvi gražios mokyklos, o taip pat anglų, prancūzų ir vokiečių kalbos kursai. Isteigti balnetijos ir šoferių kursai. Gyvai reikiama ir sportininkai.

Augsburgė yra dar dvi lietuvių kolonijos (apie 700 ir 200 žmonių). L2.

Viskas trumpai

Amerika Europoje neteko 38.185 orinių pajėgų žmoniu ir 18.418 lėktuvų. Majoras Artūras Gordonas pareiškė, kad Vokietijoje oros karas laimėtas dėl robotinių ir raketinių bombų kilmės naikimo.

Maskvos pranešimu, Sovietų armija per 20 dienų ofensyvos Toluimuošiuose Rytuose patėmė nelsiėvėn daugiau kaip 513.000 Japonų karininkų ir karių, iskaitant 81 generolą.

Rytiniame Britų salos papraštyje buvo išdėliota daugiau kaip 260.000 minų, kad būtų apsaugoti įlankimas ir šiaurės jūra. Dabar prasidėjo minų žvejyba.

Fordo auto bendrovė planuoja dar šiais metais pagaminti 80.000 keleivinių automobilių, kaip pareiškė Henry Fordas II, vykdomojo komiteto vice-pirmininkas.

Churchilis su svetimta pavarde vyksta į Italiją 10 dienų poilsui. Jis bus ten Sir Haroldo L. Alexanderio svečias. Savo buvimo metu Churchilis vengs politinių kalbų ir laiką praleis golfą žaisdamas, pėsčiamas ar rūkydamas.

Pirmoji Europos valstybė, galinti pradėti maisto produktų eksportą, yra Danija. Netrukus ji pradėsianti eksportuoti mėsą ir sviestą.

Paskutiniai vokiečių kariai iš Norvegijos bus išsistoti spalio mėnesį. Sąjungininkų kariuomenė, iskaitant karį ir Amerikos bei Anglijos karines įgulas, tikimasi, iš Norvegijos paštrauks dar šiu metų pabaigoje.

Peteliškė: Dėkui tau, vabalėli, už gerą širdelę. Kol mačiau tavo šviesą, kai man kelia rodė, linksmiau buvo mano sieloje. Žinai, nebėgal man liko gyventi. Tik iki aušros! Pasilik su manim dar nors akimirka.

Vabalėlis: Mielai, peteliškėle! (Suka ratu apie tūpinę peteliškę.)

Peteliškė (plesdama sparnelėmis): Baigiasi mano gyvenimas! Sudiev, pasauli, sudiev!

Vabalėlis: Sudiev, mielioji peteliškėle. Aš nors dar nemirsiu, bet jau brėksta, laikas užgesinti savo fosforinę lemputę. Laikas ir man mieguolio. Labanaktis!

(Peteliškė nustoja plesdinti, virsta ant šono ir miršta.)

Sikšnokarnis (atlekęs ir pakibęs medyje): Ne labanaktis, nes tu, vabalėli, miegi ne naktį, bet dieną. Turėtumei sakyti: ramios dienos arba labadienis!

(Vabalėlis jau nebeatliepia. Pro sodrią žolę atpūkėja ežys.)

Ežys: Kad tau būkš! Tai sunki buvo kelionė! Pataikiau listi pro patį tankmę: sušilau, sušilau, ir net keletą spyglių palaidėjau. O tas nelabasis, kuris ant manęs užlipo, turbūt, gerokai susibadė. Taip jam ir reikia. Kodėl aš niekam ant galvos nelipau?

Sikšnokarnis: Tavo teisybė, eželi! Aš taip pat nieko neužkabinau ir nieko neužpuolu, jei nesakytai tu museliui, kurios skirtos mano maistui. O ką gi valgiai tu, eželi?

Ežys: Aš valgiau visą, kas skanu: peles, šliuokas, kartais kokią užsiropiojusią gyvatėlę suraui...

Sikšnokarnis: Gyvatę? Ir tu nebijai numirti? Juk ji nuodinga!

Ežys: Man jos nuodai vieni niekai! Suraičiau, kaip tie žmonės minągį su garstyčiomis, ir einu miegoti. Jau labai noriu miego, sudiev! (Išlenda į krūmą ir užknarkia.)

Ketvirtasis paveikslas

Brėksta. Į sceną atlieka nakties peteliškė ir šv. Jono vabalėlis.

Vabalėlis: Pavargau. Visą naktį lakiojau, vis tu kelią šviesdamas.

Koks didis buvo Rooseveltas?

Gerald W. Johnson

Jo vieta istorijoje, laimėta jo vadovavimu depresijos ir karo metu, augs kartu su Jungtinėmis Tautomis

Koks didis buvo Franklinas Delano Rooseveltas? Jo didybė pilnumoje neapreiama, ir pareina nuo daugelio faktų, kurie dabar dar negali būti nei apibūdinti, nei ištirti.

Vienas jų yra, pavyzdžiui, Jungtinės Tautos. Niekas dabar dar nelsivaizduoja, kuo jos taps iš tikrųjų. Jų sukūrimas bet gi buvo Roosevelto idėja, ir joje gi pavyktų įgyvendinti, — ji būtų traktuojama, kaip didžiausias laimėjimas civilizacijos istorijoje.

Ką mes tikrai žinome apie Rooseveltą, yra tai, kad jis išvedė savo tautą laimingai, nesugraudamas jos vieningumo bei valdymo formos, iš dviejų didelių ir baisių krizių ir tuo davė visam kitam pasauliui standartą, pagal kurį galima matuoti jo vyriausybės.

Pirmoji krizė, su kuria jam teko grumtis, buvo depresija, kuri kaip tikrai buvo pačiam žydėjime, kai jis 1933 metų kovo 4 dieną perėmė valdžią. Ji prasidėjo ar, tiesą sakant, ėmė jaustis su prekių rinkose vykstančia panika 1929 metais spalio mėn. ir, juo tolyn, tuo labiau didėjo.

Rooseveltas iš karto nepasirūšino. Faktinė padėtis po valdžios perėmimo per keletą mėnesių dar daugiau pablogėjo ir savo kulminacijai tašką pasiekė 1933 metų pavasarį. Jis tačiau mus pažadino iš mūsų gyvenimo letargo, ir spirodamas mus tvirtai atstotai ant kojų ir kovoti su ja. Tada mes pasijautėme geriau — kilo mums pasitikėjimas savimi.

Depresija palietė ne tik Ameriką, bet ir visą pasaulį. Iki tam tikro laipsnio ji palietė visas valstybes, jos pasekoje krito net kai kurios vyriausybės. Vokietija desperacijos metu griebėsi diktatūros. Tai pat padarė Ispanija, panašiai pasielgė Graikija, Jugoslavija ir Rumunija. Italijoje jau seniau buvo įvesta diktatūra, o Japonijoje militarizmas viską kietai perėmė savo kontroliu.

Net Jungtinės Amerikos Valstybės krizės metu buvo irgi netoli desperacijos. Baimės dėl galimo kai kuriuose JAV kraštuose bado iškvaldžio, jo vadovaujama vyriausybė padarė tokius sprendimus ir žygius, kurių dar niekad nėra buvo, išleido tokius pinigų sumas, kurios niekad taikos metais nebuvo išleistos.

Rooseveltas buvo kelrodys

Pakartotini buvo jis išrinktas prezidentu tik dėl to, kad jis buvo laikomas kelrodžiu. Daugelis jo veiksmų nesuportavo. Yra tikra, kad jis administratoriumi neužsirekomendavo. Jis nerytingai skirdavo autoritetus, o dar nerytingiau šalinavo nekompetentinius asmenis, jeigu jie jam asmeniškai patikdavo. Nemėgdamas ginėti bei nesuipratimų, jis kai kada leisdavo žmonėms galvoti, jog jis sutinka su jų nuomone bei pasiūlymais, iš tikrųjų būdamas priešingos nuomones. Dėl to buvo kaltinamas veidmainyste. Tuo pačiu jis išsijojo prieš. Blogiausia tačiau, kad niekada nebuvo jo reprezentuojamoje vyriausybėje paliestas laisvų rinkimų ar kalbos laisvės klausimas.

Vienas faktas, kuris visada buvo užskaitomas jo kreditas, buvo tas, kad jis buvo didelis humanistas. Taip pat jis buvo laikomas valstybės vyrų — visuomenininkų: jo šalta galva buvo vertinama daugiau, kaip jo karšta širdis.

Pirmosios krizės efektai — depresija — tebevyraavo mums, kai užgriuvo antroji — karas. Roosevelto pasitarimams krizės metu neusukaitomi, o — jį pora ypatingai pabrėžiama.

Pirmasis — jis ne tik numatė grėšiantį pavojų, bet ir išpėjo dėl jo.

Antusias — jis žinojo, kuriuos ir kaip pasirinkti karinius pradėjus, leisdamas jiems pasukti veikti jų pačių iniciatyva.

Woodrow Wilsonas numatė karą prieš 1917 metus, bet jis nežinojo, kaip išpėti mus. Kas tik jo apie tai buvo sakoma, buvo priimta juokais ar nepripažinta. Rooseveltas sugėbėjo tikinti taip efektingai, kad net milijonas vyrų buvo pastatyta po ginklu, apie tužinas karų laivų ir atitinkamas kiekis smuklenių pastatyta ar buvo statoma dar metal prie karų prasidedant. Šis pasirodymas sutrumpino karą daugeliu mėnesių, o gal net metų.

Per revoliucinį karą Jurgis Washingtonas keitė generolą po generolą, kol atrado geriausią. Madisonsas 1812 metų karo metu išsilaikė.

kinas, kad geriausiu jo generolą Jacksonas tapo tikėtai tada, kai karas buvo baigtas. Polkas per Meksiką karą laukė Scottą stovinti už raištinės stalo Washingtono daugiau kaip metus laiko, prieš leisdamas jam, perimti vadovavimą ir laimėti karą. Lincolnas vargais surasti generolą, tinkamą vadovauti, žinomi kiekvienam mokinui. Rooseveltas, priešingai, buvo iš pat pradžių tikras savo pasirinkimu. Pasirinkus Marshalli ir Kingą, jam nebeprisijėjo keisti vyriausiojo vadovavimo.

Du didieji jo pasiūlyimai

Toliau, pripažįstama jo aukštoji strategija. Prezidentas laikomas atsakingu už du savo pasiūlymus, kaip jų autorius.

Vienas — baigti pirma karą su Vokietija, vėliau su Japonija.

Kitas — invazija į Europą pro šiaurinę Afriką.

Abiejų pasiūlymų išdava išsprendė tebulkingai teigiamai.

Kaip patekti į Jungtines Amerikos Valstybes

Nemaža Vokietijoje esančių lietuvių domisi galimais bei grįžti į Lietuvą bei nelaimanoma. Apie imigracijos (vėliau vėliau ilgiam laikui) į Jungtines Valstybes galimus iš Lietuvos Generalinio Konsulato New-Yorke patirta:

Lietuvių fstaigos (pasituntinys, konsulat) Tai grynai Jungtinių Valstybių dalykas, ir jokios kitos atstovų protekcijos ar intervencijos šiame klausime tuo tarpu neturi jokios įtakos, nepaisoma. Tad asmenys, norintieji imigruoti į Jungtines Valstybes, pirmiausia turi kreiptis į Jungtinių Valstybių konsulatą, kur galės gauti papildomų, šia nepaminėtų, nurodymų. Dabartinis laiku įvažiavimas į Jungtines Valstybes beveik iš viso nelaimanomas. Įvažiuoti gali tikėtis tik tas, kuriam Jungtinių Valstybių pilietis išropinti atitinkamus dokumentus ir, būdamas pasituris, savo turtu garantuoti jo išlaikymą. Be tokios garantijos įvažiuoti nelaimanoma. Čia jokių išimčių nedaroma. Bėto, ir Jungtines Valstybes norintieji vykkti turi žinoti, kad ten, greičiausiai, gal visą laiką teks dirbti fabrike ar žemės ūkyje; anglų kalbos pramokimas taip pat čia nedaug ką kada.

Į Jungtines Valstybes patekti norintieji gimėnės ar draugai, gyvenantieji Jungtinėse Valstybėse ir norintieji savo Europoje esančiam giminei ar draugui padėti imigruoti į Jungtines Valstybes, turi Jungtinėse Valstybėse užpildyti ilgas anketas ir užsienio reikalų ministerijai (State Department) suteikti smulkni žinią apie imigracijos ar kitokios vizos prašantį su giminę ar draugą. Tad į Jungtines Valstybes norintieji vykkti asmenis, siekiamas paskubinti išvykimo reikala, savo giminėms ar draugams Jungtinėse Valstybėse turi nusišti pilnus ir išsamius atsakymus iš šiuos punktus:

1) Įvažiavimo vizos prašančiojo vardas, pavardė, taip pat vardas ir pavardė tė šeimoms narių, kurie vykkti kartu su vizos prašančiuoju; 2) gimimo vieta ir laikas; 3) tautybė; 4) tikslus dabartinis adresas ir kuriame JAV konsulate vykkti norintysis yra išeikęs grašymą dėl

vizos; 5) kuriose vietose vykkti norintysis gyvena; 6) jei sveikimas buvo kuriame krašte imigruoti, duoti pasikėlimą apie tai ir nurodyti, kiek ilgai tati truko; 7) koks įvažiavimo į Jungtines Valstybes tikslas (nuolatinis apsigyvenimas, laikinis prekybos vizitas, transito, studijavimas JAV mokyklose ir t. t.); 8) šeimos padėtis: jei vedę ar persikyrę, duoti smulkintai pasikėlimą apie kitus šeimos narius; 9) jei vedę (ištekęjusi), tai ar kartu keliauja žmona (vyras) ir vaikai, jaunesni kaip 18 metų amžiaus; jei jie kartu nekeliuoja, tai pasikėlimą prieštasi; 10) vardai, pavardės ir adresai artimų giminė Jungtinėse Valstybėse; suteikti žinias apie giminyntės ryši ir nurodyti, kiek ilgai jie Jungtinėse Valstybėse gyvena; 10) vardai, pavardės ir giminyntės ryši dar Europoje, Azijoje ir Afrikoje gyvenančių artimų giminė (broliai, seserys, tėvai); 11) su teiki smulkias žinias, kur kada ir kokias mokyklas bei universitetus atvykti norintysis baigė ir kokius laipsnius bei specialybės išsijo; 12) ką veikė vizos prašantis nuo 1930 metų; smulkiai išdėstyti darbo vietas ir eltas pareigas; 13) kokioms organizacijoms ar draugijoms priklausė vizos prašantis; duoti smulkias žinias apie kiekvieną organizaciją, suteiktai visai smulkias pasikėlimus apie tų organizacijų tikslus; 14) ar įvažiuoti norintysis buvo kada baustas už politinę veiklą; jei taip, tai už kokią ir kokias bausmės rūšis; 15) ar sveikimas kada buvo šio organizacijai nariu: a) komunistų, b) anarchistų ir c) bet kokios grupės, siekusios jėga nuversti valdžią; 16) ar sveikimas yra kada gyvenęs Jungtinėse Valstybėse; jei taip, nurodyti datas; 17) kur mano sveikimas apsigyventi, jei būtų išleistas į Jungtines Valstybes; 18) kuo tuo atveju jis mano verstis (ką veikti).

Tik tikslūs atsakymus iš aukščiau sumenčius klausimus turėdamas, giminė ar draugas Jungtinėse Valstybėse gali pradėti daryti žygių gausti imigracijos dokumentus savo Europoje esančiam giminei ar draugui. L2.

Rooseveltas buvo tarptautinis autoritetas, daugiau kaip bet kuris kitas Amerikos Prezidentas. Mes nelaimome ir gal nesužinosime, kiek jo padaryta bei pasitarnauta tarptautini intrigių scenų užkuliusuose, bet mes žinome tikrai, kad jo svarbiausia funkcija buvo — laikyti reikalus vienos rankos. Rooseveltas buvo tarpininkas kompozitorius, grahybiščių autorius, k. a. ofišuodamas Stalina, paglostydamas pasiūliusius Churchillio plunksnas, perkalbėdamas Chiang Kai-sheką, kad Kinijos išlaisvinimas neignoruoja, išlaisvinimas Prancūzija, kuri grafinama i fronte liniją, norą bėdama pusprotsikais karo žaidžiu igelta.

Jis buvo geresnis, negu geras

Reikia pripažinti, kad visoje žmonijos istorijoje nežinomas faktas, jog ne pusė Sąjungininkų masto jungtinių pajėgų nėra išsilaikiusi ir dar toki ilga laiką bei prieči toli dideli spaudimai. Kaip jungtis, Rooseveltas buvo geras, net daugiau, kaip geras. Jis buvo didis.

Yra iš vokiečių karininkų, paimtų i nelaisvę, patirta, kad Hitlerio negadino Jungtinės Tautos. Jis galvojo, kad 46 tautos, paprastai, negalės darniai sugyventi tiek ilgai, kiek reikia laiko Vokietijai nugalėti. Eisenhoweris jau sėdėjo ant Elbės kranto, o rusai apšaudė Berlyno fortus, kai Hitleris prisivertė tikėti stebuklą, Roosevelto parasyta. Taip Rooseveltas yra geriausias iš žinomųjų.

Prieštasis, kurį skėmingoje vienybėje laikė Jungtinės Tautos, yra jo duotas vyriausybės standartas, vyriausybės forma, kurį kaip tik ir sudaro Jungtinių Tautų reikalingumą.

Keturios laisvės, ypatingai dvi paskutiniosios, yra tas minėtasis standartas. Bet kuri vyriausybė gali garantuoti rinkimui bei kalbos laisvę, Rooseveltas gi yra pasakęs, kad pasiskusia vyriausybė laisvą kokią, kuri galėtų duoti žmonėms noro (egoizmo) laisvę ir baimės (atsieit, karo) laisvę. Jų nėra viena vyriausybė, neatlikusi tam tikrų susitarimų su savo kaimynais, nepajėgūs duoti savo žmonėms. Jeigu net Jungtinės Amerikos Valstybės, visų valstybių turtingiausia šalis, galėtų išlaikyti savo piliečius nuo noro, jie vistiek vaikščiotų baimėje dėl galimo kito karo, panašaus i dabartinį. Jos turtingumas kaip tik padidint baimę, nes jis abejingas plėšikus paskatint prie noro.

Jeigu baimės laisvės davimas yra vyriausybės pareiga, jos patios uždavinys yra ir tarptautinio saugumo organizavimas. Paklupdžius Vokietiją ir jos dalininkus, dėl to kovoja Jungtinės Tautos. Pagaliau tai ir yra prieštasis, dėl kurios Sąjungininkai nepairo.

Septynerius metus išlaikė Rooseveltas Jungtines Amerikos Valstybes ekonominės krizės neperbloktas, apsaugodamas jas nuo subrimo prieštis stiprias jėgas. Keturis karo metus jis išlaikė laisvės pasaulyje tautos vienybėje prieštis galingas jėgas, kurios kaip tik siekė išskaidyti jas pasikirmos dalimis.

Vien tai išleikla Rooseveltą aukščiau už visą eilą Amerikos Prezidentų. Jo planas yra tikra tarptautinė organizacija, Jungtinės Tautos, kuri galėtų žmonijai duoti karo baimės laisvę.

Tai lieka mūsų padaryti. Gal būt, tai nebus galima įvykdyti, bet jeigu gi pasiektų, — didžioji nuopelnų šalis tektų Franklinui D. Rooseveltui.

Išvertė I. Bružas.

Siškosparnis: Laikas ir man poilsio. Kur šia suradus tamsų ir ramų kampelį? Žinau, šiliu i jauja. Ten žmonės bijo eiti, manydami, kad vaidenais. (Sušvilpa ir nukleika.) (Pamažu švinta. Artėja Aušrinė, apsisiautęs pilko šilko skraiste, mažu žibintu nešina.)

Aušrinė: Pasitaurkite, nakties šešėliai! Artėja Diena! Saulė taip jau ne už kalnų. Aš esu jū šalvę, paruošiu joms kelią. (Atėina Diena, apsisivilkus sidabro rūbu.)

Diena: Visi nakties gyviai, eikite miegoti! Dienos gyviai, kelsitės! Greit jau užtekės Saulė. (Saulė.) Aušrinė! Eime maloningosios karalienės Saulės pasitikti! (Atėina Saulė — aukso skritulys su pulkais spinduliais ir aukšne karina ant galvos. Stipri šviesa.)

Saulė (malonia šypsena, ištisdamas abi rankas): Sveikos, mano padėjėjos!

Diena ir Aušrinė (žemai nusilenkdamas, kartu): Būk pasveikinta, maloningoji, šviesos ir šilumos karalienė! (Atsistojusios iš abiejų šonų, užtraukia jos garbei giesmę nemotomam chorui pritaranti):

Sveik, skaidžioji Saulė, šildyk mūsų žemę, Visas lai pasaulis Naujas jėgas semia! Savo akim žvelki Kalnus, klonis, pievas, Ukanas nustelbi, Sveikis visas dienas! Kopk aukštyn i dangų, Žydiąją melynę, Rodyk vėdą brangų Mūsų didįjį miniai! Saulės reikia gėlė, Druosiui, mušei, žiedui.

Ežiui, širmonėliui, Lapei, vilkui, žmogui!

Jei ne saulė — šaltū
Visa, kas tik gyva,
Veidas mūsų pabaltū —
Lylia, lylia, lylia...
(Uždanga.)

Juozas Kruminas

Baladė apie Varną

Vakaras ateina. Tu rankas nuleidi. Sode tyliai, tyliai verkia tyluma. Ir šešėliai gula tau ant balto veido, Ir lyg patį skausmą — mėtai žodžius man:

Per upę ir kalnus ilgesys ateina. Tu sakai — ateina — ir tada sunku, Ir per vėją, rodos, girdi savo dainą, Ir matai per tamsą tviskės laukus.

Ir atsiminimai tolimi linguoja, Ir alkina susėda — skaudūs ir pikti. Ir lėtai ateina akmeninėm kojom Ir i širdį sėda juoda nevilis.

— Ne, — sakau aš tyliai, — juk naktis pračina, — Vėl žydės mums kartą tviskės laukai, — Vėl skambės tėvynėm mums tėvynės dainos, — Patikėk, — sakau tau. — Patikiu, — sakai.

Ir tada kalbu tau: — Štai, žveigėdė vakarė, Mintimis tą žvaigždę tu pasiekti gali. Už devynių upių, už kalnų, už marių Ruva, kartą buvo nuostabi šalis.

Ten rymojo medžiai, lyg statulos žalios, Švelnios nendrės lanko upių vandenuos. Ir visi vadino šią gražią šalį: Lino žiedo kraštas, mėtos dyvinos.

Ten plūstėjo žmonės po dirvas ir smėlį, Sėjo žiemkeltėl klonyje lygiam. O daini dainėl buvo gražuolė — — Pasakos gyveno žingsny kiekvienam.

Nuo gėlių ten rasą barstė švelnus vėjas, Paryšiais kvepėjo diemedžiai žali. Griuvo pietas karas. Žiaurūs prieštai ėjo. Ir verksmu pakvipo nuostabi šalis.

Žiaurūs prieštai ėjo, žalias pievas mynė. Negallėjo vaiko, motinos senos. Bėgo žmonės, slėpėsi griūti tankumynuos, Ir nutilo aidas žodžio ir dainos.

Ir paliko upę, krauju nusidavė, Ir išvartyti liko pradalgiai, Griuvo senos pilys, kroti miestai gražūs, Lenkėsi ligi žemės sodai ir rugiai.

Žiaurūs prieštai ėjo — krašte džiaugsmas mirė. Neūbulėjo paukščiai ežerų krante, Ir bijojo žmonės ten išėiti iš girių, Žvalgėsi i šienį ir bijojo ten.

Tylyje vargonai tuščioje bažnyčioj, Varpinė tik kilo sodi pilkumo. Nekukavo gegė paupiai žilvitiuos, Ir negrįžo žmonės iš miškų namo.

Vakaras nutiles kartą suko sparną, Ir nepalytėjo klonyje žmonių. Varpinuk atskėjojo atplasojo varnas, Sunkiai skridęs kelią upių devynti.

Ilgai skraidė varnas klonyje ir krankė, Krankams jo skambėjo nuojauta sunkia. Neieškojo varnas tenai baltos rankos — Jisai suko liūdą varpinės stoge.

Išsiklaidė prieštai ten po sėnų visą, Vėty varsojai, žemė ir daina. Vakaro šešėliais vieną kartą tystant Atleikė pas varną jo tamsi žmona.

Ejo dienos, bėgo. Upių vandens plaukė. Samana šakojos girioj ant akmens. Žmonės tankumynuos laisvės ženklą laukė, Kad pakils tuo krašte ir laisvai gyvens.

Slėnys lėkė vėjas, duoklį stulpą suko, Ir nebeagėjo ten gynybės rast. Susilaikė varnas klykiančių varniuko, Tik jo džiugus šauksmas lėkė per girias.

Dienos ejo pilkos. Saulė nesirodė. Ir naktis užstojo — ir audra šurpi: Debėsys dundėjo sunkūs ir pajudė, Sudejavo akmenų graudžiai paupys.

Išsigaudo varnas šalia lizo krankė. Vėjas šurpiai švilpė pilkam suotėm. Varpinė pasivėrė, tarsi skausme rankos, Ir varniukas krito vėjuje žemyn.

Kai išaušo rytas — vėjas nesukio. Debėsys nuėjo dangumi tolyn. Ir pamatė varnas kritusį varniuką Varpinės papėdės purvinam smėly.

Suklykė tik varnas, sielvarte pakirde, Varpinė išskridė po sausų medžių. Snapu apkabino storą varpą virvę Ir ją išilbavo sielvartu didžiū.

Tajį rytą girioj atsibudo žmonės. — Girditi! Skamba varpas! Laukė jie tada, Ir iš girių plaukė nemunais i kloni. Vėl gyvent išėjo ten visa tauta.

Lietuva tėvyne, gimtas mano krašte, Tu žiedų žydėjai šiaisiais ir gražiai. Ar ilgai tau lemta girios dalį nešti, Tankumynuos slėptis ir nebeiešti?

Vėl siaubingai prieštai tau gauda kirt, Tu viena suklupus neviltes krante. Kas, tėvyne mano, patrauks sunkią virvę, Kad skambėtų pradėtū laisvės varpas ten?

Rugšėjo 8-ji ir mes

(Atkelta iš 1 pusl.)

darbuotojai dirbo savo tautos atgimimui, nesigailėdami jėgų. D-ras J. Basanavičius, d-ras V. Kudirkas, Petras ir Jonas Vileišiai, d-ras J. Šliupas, Vaigantas, Smetona ir kiti, kurių visų čia nelmanoma suminti, yra tokie vardai, kuriuos per amžius minės lietuvių lūpos.

Kilęs ir išsilpėjęs tautos sąjūdis tiek sužadino lietuvių tautos smoną, kad pirmojo pasaulinio karo išvakarėse, pasiremdamas tautą apsisprendimo teise, ji ryžosi paimiti krašto likimą ir savo rankas. Tai privėdė prie Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 1918 metų vasario 16 dienos. Nepriklausomybės paskelbimas buvo savo suvereninės valstybės iškūrimo pradžia. Daug praėjo laiko, daug padėta patangų ir aukų, kol Lietuva valstybiškai susitvarkė ir sustiprėjo. Kariuomenės organizavimas, viešojo gyvenimo darbuotojų paruošimas, administracijos, mokslo bei kultūros įstaigų steigimas užtruko ilgai ir sukilo įvairių klūdžių bei sunkumų tiek politinėje, tiek ekonominėje srityje.

Iš vienos pusės rams, iš antrosios—lenkams, vėl gi — bėrmoniškams kėsinantis paglemžti jaunąją Lietuvos laisvę, teko jai ginti stvertis ginklo. Nepriklausomybės gynybos kovos pareikalavo tūkstančių jaunuolių gyvybių, kurių kraujo auka laisvė buvo išgelbėta.

Sėkmingai pasibaigus kovoms dėl Lietuvos laisvės, prasidėjo produktingas valstybės kūrimo laikotarpis, užtrukęs iki antrojo pasaulinio karo sudaryto palankio apstovų sovietų okupacijai 1940 metų birželio 15 d.

Nepriklausomybės metas

Nepriklausomybės buvome, laisvės palaima naudojotės tik 22 metus ir 4 mėnesius. Per tą trumpą laiką, bet gi, lietuvių tauta sugebėjo įrodyti pasauliui, kad ji yra pakankamai subrendusi nepriklausomam gyvenimui, gali pati viena tvarkytis ir todėl gali būti laikoma laisvųjų tautų šeimos nariu.

Per tą laiką visai lietuviui išmoko vertinti ir pamilo laisvę, kuri yra pirmoji sąlyga kiekvienos tautos klestėjimui. Darbininkas ar ūkininkas, karys ar tarnautojas bei laisvos profesijos žmogus suprato, kad tik pati tauta turi savo gyvenimą tvarkyti ir kad tik taip tvarkomas tas gyvenimas gali plėtotis visai tautai naudinga kryptimi. Todėl neuostuaba, kad vieni ir antri okupantai, ką jie betadū žadėjo, savo pažadais nesugebėjo suvilioti žmones skaičius lietuvių. Priešingai, jie ne tik nesugebėjo palaikti tautos valios siekti vėl atgauti savo netektos laisvės, bet tą valią dar užgrūdino iki nepalauiamo kietumo.

Per savo laisvo gyvenimo 22 metus Lietuva padarė žymų suoli priekį. Ir ekonomijoje ir kultūrinėje srityje per tą laiką buvo atsiekti dideli laimėjimai. Kaimo skirstymas į vienkiemius, melioracija, kelių tiesimas ir gerinimas, žemės ūkio produktų perdirbimo ir kitokios pramonės sukurimas, stiprūs ekonominės organizacijos sudarymas padėjo sveikam pagrindui krašto ekonominei plėtrai.

Iš rusų Lietuva buvo paveldėjusi tik menką pramonę ir primityvų žemės ūkį. Nepriklausomybės laikais mūsų pramonė padarė žymią pažangą, kuri tuojau atsilpė ir į viso krašto ekonominio gyvenimo gerėjimą. Per trumpą laiką išugdytas žymus žemės ūkio produktų eksportas sudarė pagrindą kilti ūkiniam gerbūviui. Iš eksporto įplaukus užsienio valiuta tiek užsienio krašto finansams, kad buvo įmanoma įlaikyti pastovią lū vertę. Pasitękijimas savo pinigų skatinio taupymu, ko pasekoje buvo įmanoma finansuoti didelių sumanymų krašto ūkio srityje. Vien į pastatų statybą per nepriklausomą laikotarpį buvo investuota arti milijardo litų. Iš nereikšmingų Rusijos provincijų miestų bei miestelių nepriklausomais laikais Kaunas išaugo į didmiestį su moderniais, miestiniam gyvenimui turti reikalingais frengimais, o kiti provincijos miestai išaugo į reikšmingus savo srities ekonominio ir kultūrinio gyvenimo centrus. Ilgainiui mirinėjo pastatų statyba miestuose tiek išsilpėję, kad buvo išnaudojamas visas mūsų nedegetojų statybos medžiagų pramonės pajėgumas. Pamaužė mūrinė statyba plito ir kaimuose. Buvo rimtai susirūpinę žymiai padidinti nedegetoj medžiagų gamybą ir sudaryti palankias sąlygas mūrinė statybai plėsti. Tam tikslui buvo sudarytas „Mūrinės statybos ugdymo planas“.

Taip pat buvo pagrindą džiūgauti ir dėl laimėjimų kultūros srityje. Buvo steigta daug auklėjų, aukštųjų, pradžios ir įvairių specialiojo mokyklų, jaunimui ruošti kūrybiniam gyvenimui. Galima sakyti, nebuvu tokios mokslo struktūros, kuri nebūtų buvusi Lietuvoje nuo senjėms. Ypač buvo puoselėjamas mokslo šakos, liečiančios lietuvių tautą, lietuvių jaunomenės veržimasis į mokslą buvo toks didelis, kad trūko mokytojų ir tinkamų patalpų mokykloms. Tai liečia ypač liaudies švietimą.

Nepriklausomybės laikais taip pat suklestėjo lietuviškasis menas, atsitrėjęs į nuo seno savo savytumu garbę lietuvių liaudies meną. Be didelio skaičiaus lietuvių menininkų, grįžusių iš svetur, turėjo tautos ir ūminio jo dirbti, per laisvo gyvenimo laikotarpį Lietuvos mokyklos pareiškė nemažą būrį jaunųjų menininkų, kurių kūryba praturtino visą meno gyvenimą. Susidomėjimas menu žymiai padidėjo ne tik krašto švietimui, bet ir

plačiose masėse. Meno srity sukurta graži, kiekvieno lietuvių sielą džiuginanti ir gyvenimui skaidrinanti kūrinų, rodančių tautos savitumą, skirtingumą nuo visų mūsų kaimynų.

Pažengė priekį ir mūsų kiti dailioji literatūra. Buvu sukurta visa eilė žymių veikalų, praturtinusi krašte plačiai paskleistą biblioteką ir skaityklų tinklą. Ne tik originalūs lietuvių literatūros veikalai išvydo dienoms šviesą, mūsų skaitlinga skaitančioji visuomenė susilaukė pat didelio skaičiaus vertingų veikalų, vertimų, parašytų žinomų svetimų rašytojų.

Jau labai buvo išaugusi ir mūsų spauda: žurnalų bei laikraščių leidimas. Kai kurie jė, pavyzdžiui, skirtingieji ūkininkai, buvo leidžiami didelio tiražo ir pasiekdavo beveik kiekvieno ūkininko sodybą.

Cia taip pat tenka paminti ir lietuviškojo teatro darbuotojus. Pirmieji jė brenavo taip pat svetur. Atgavę mūsų kraštui laisvę, jie grįžo tėvynėn ir savo jėgas pašventė lietuviškojo teatro kūrimui.

Iš karto drama, vėliau opera bei operetė didžiuliosios miestuose sudarė teatralinio gyvenimo židinius, iš kurių tas menas sklido į periferiją. Ir didesniuose provincijos miestuose buvo iškurti teatralai. Mūsų teatralai stene ne tik žymiųjų svetimųjų dramaturgų veikalus, bet jie davė galimybės sėkmingai pasireikšti ir visai eilei lietuvių dramaturgų. Turėjome jau nemažą skaičių neblogų savo veikalų, kuriuose atsispindėjo visas mūsų gyvenimas. Turėjome jau pagėjų operų, kurios pastatymai niekuo neatstilo nuo kitų kraštų jaunųjų operų.

Mūsų menininkai per savo parodas bei koncertus užsieny, kurie turėdavo gerą pasisekimą, yra pakankamai parodę savo subrandimą ir jų išpopuliarinę lietuviškąjį meną toli už savo krašto ribų.

Lietuviškosios kultūros vertybių kūrimo darbas per tą trumpą laisvo gyvenimo laikotarpį davė gražių vaisių, praturtinusių tautos gyvenimą. Jei būtų buvę lamsa, kaip to siekė josios valstybės vyrai, išlaikyti Lietuvos neutralumą ir išlikti šio karo nepažeistais, tai sėkmingai pradėtus ekonominio gerbūvio ir kultūros kėlimo darbas Lietuvoje būtų vykęs toliau visos tautos labui.

Vėl kryžiaus keliai

Deja, buvo lemta kitaip.

Kilo iki šiol didžiausias ir žiauriausias karas, kurio naikinamasis šėlimas neaplenkė ir mūsų krašto. Nieko nepaėjo nei sutartyms, nei paktai, nei bet kokie patikimimai. Tuo metu, kai vokiečių tautos rankos buvo surištos vakaruose, pajudėjo iki tol miegojęs Rytų milinias ir užplūdo mažuosius Baltijos kraštus, jų tarpe pirmutinę — Lietuvą. Nei to antplūdis sulaukė, nei savo kraštą palikti — lietuvių tauta negalėjo. Niekuo dėta bėdima, ji turėjo išgyventi šurpą pirmąją sovietų okupaciją.

Mes visi prisimename, kaip vyko grovimas, ardymas tuo, kas per visą nepriklausomą laikotarpį buvo sukurta, kaip vyko niekinimas to, kas kiekvienam geram lietuviui buvo įverta.

Perdome sveikos struktūros kraštą, dirbą ramų savo gyvenimo darbą, buvo sujakutas. Visuomeninė rintis buvo suardyta, masė sukelta prieš šmeitotį pagalba diskredituota švietumene. Elementas, kurio nebuvu galima pamėnti gera valia, būtent: sąmoningieji lietuvis, dešimtimis tūkstančių išvežti į Sibiro taigas. Aktyvesnys jė buvo kalinami ir net žudomi. 1941 metų birželio 14—17 dienų įvykių Lietuva neužmirė tol, kol nors vienas lietuvis bus gyvas.

Trumpam buvo lemta Lietuvai vėl atgauti laisvę, bet panašiais metodais valdys mūsų kaimynas iš Vakarų, rusus išvijo, tą lietuvių partizanų kraujo auka išpirktą laisvę vėl panaikino. Netrukus vokiečiai, karo veiksmų sekme nuo jė nusigrįžus, dar intensyviau ėmė šaukti visus karui vėsi reikalingus syvus iš jė užimtų kraštų. Trejus metus truko krašto plėlimas, vykdomas drakoniskais metodais.

Lietuvių tautos laikysena vokiečių okupacijos metu palaišinusi iš pasyvaus pasipriešinimo perėjo į aktyvų pasipriešinimą. Jau nuomenė nėjo į prievartos darbus, nestojo į kariuomenę, ūkininkai vengė atiduoti pylavas, tarnautojai, kiek tai nuo jė parėjo, dėjo pastangas ūkio gerbėms nuslėpti arba joms į savo krašto gyventojus nukreipti. Visa tai specialioji prie vokiečių karo potencialo sumažinimo, tuo pačiu tai padėjo paspartinti naikinimą.

Išgyvenusi abiejų kaimynų okupacijas, lietuvių tauta tikrai suprato laisvės vertę, suprato, ko nustojo ir tas elementas, kuris karais pamardėdavo nepriklausomais laikais. Okupacijų metu spontaniškai kilo pasipriešinimo okupantų priemonėms. Jis, pogrindžio veikėjų varuojamas, plačiai pasklido krašte ir darėsi kas kart kietesnis.

Sunkiausioji lietuvių tautai valanda, betgi, išmūso tada, kai 1944 metų vasarą priartėjo rytų frontas. Lietuva varto karo laukū ir tapo siaubingojų Marso auka.

Geležinė karo mašina traukė ir naikino visa, kas lietuvių tautos amžiu bėgyje buvo sukurta, išugdyta, pagaminta. Karo veiksmų

naikinimą sekė vertingo turto plėlimas ir žmonių, kaip mėsos patrankoms ar darbo jėgos, grobimas.

Dėl staigių fronto judesių kraštą greit buvo suskaldyti ir po trumpo vokiečių prišalinimo pereitū metū rudens jis buvo vėl sovietų užimtas.

Nezinomo likimo valioje

Visi, kas tik kiek buvo pasireiškęs viešame Lietuvos gyvenime, jei tik susidėjusios karo apstovos leido, viską paliko ir apleido savo kraštą. Tokio masinio bėgimo, atsidavimo nežinomam likimo valiai, mūsų tautos istorijoje nėra buvę.

Mums, pabėgėliams, gal bus prikišama, kad mes, palikę savo tautą pačią sunkiausiąją jos valandą, pasielgėme egoistiškai, gelbėdami tik savo kaili. Toks tvirtinimas, bet gi, nebūtų teisingas dėl sekančių sumetimų.

Faustas Kirša

Išvažiavimas

Kai mes važiavom pro šilojus,

Paliko vaistai ir žiedai.

Paliko peteliškių rojus

Ir mūsų aštrių aidai.

Dar šaukė liepos, kad sugrįžtum

Paukšteliai purtę sparnelius,

O mes sugrįžti nesiryžtam, —

Tėvynė rodo mums kelius!

Ne tam mes ėjom, kad raudotum,

Kai beržo glostėme kasas, —

Cia naujos minios, miestai, plotai

Ir byra ašara, tai kas?

Mes išvežim tėvynės dali;

Kur liko kraujas, gėlės augi;

Ten broliai pastatys kryželi

Ir mūsų grįžtančiųjų lauka.

Mes daug ką matėm, daug kentėjom,

Mes daug ką dirbom, o dieval!

Neklausk manęs, pagautas vėjo. —

Tai ko, jei skundies važiava?

Mes tam iškydom, kad tėvynė

Vėl šimteriopai būtų stipri,

Kad mėlės diegtos krūtinėn

Nelaužtų vėjai keturi.

~~~~~

Pasilikę Lietuvoje pabėgėliai, kurių eilėse randasi didžioji dalis lietuviškosios inteligentijos, anksčiau ar vėliau būtų išvežti ar sunaikinti. Ar tai būtų buvę Lietuvai naudinga? Žitėdama ir reikala objektyviai, turime pasakyti — ne. Išvežus kėladesimt tūkstančių lietuvių į Sibiro pirmosios sovietų okupacijos metu, kas laimėjo? Lietuvai tauta tikrai nekėlė nelaimio. Tie nelaimingieji mūsų broliai pateko į begalinę kančias, į pražūtį be jokios ryškesnės naudos savam kraštui. Nebent nauda laikyti tai, kad iš jė likimo pasimokėme mes, pabėgėliai Vokietijoje.

Mes palikome savo kraštą ne tam, kad išgelbėtume savo nuogas gyvybes, nes atsivėdė mūsų turto likuliai nėra verti pamėnėjimo. Mes palikome savo kraštą protesto ženklą prieš mūsų laisvės grobikų metodus, mums gerai pažįstamus iš pirmosios okupacijos laikų. Mes palikome savo kraštą su tikėtu — savo laikysena, savo kančiomis prisidėję prie jo laisvės atgavimo. Galbūt, jog mums su bėrta pasakytų pasauliui, kad mūsų tėvynė vėl nori tapti nepriklausoma, nes pati Lietuva dabar balso neturi. Jos dabartinė dalis kentėti ir tyli.

Naujosios problemos

Šis karas, vykęs tarp didžiulių kraštų, palietė ir išjudino šimtus milijonų žmonių. Jo pabaiga iškėlė visą eilę problemų, liečiančių vėl gi milijonines žmonių mases. Kai didžiulios pasaulio tvarkymo problemos bus išspręstos, kai tie sprendimai patenkins didžiuliosios žmonių masės artimiausio laiko egzistenciją, mes tikime, ateis eilė spręsti ir tolimesnio laiko problemas, jė tarpe ir mažųjų, laisvės nustojusiu tautų likimu.

Mūsų giliai šieitimui, tokia Europos būklė, kurioje ji atsidaė nustojus ginklams žvangyti, yra laikinė, nes neleidžia įvesti rimties ir tokioms tvarkos, kuri patikrintų Europos tautos laisvę ir taiką. Dar visos eilės didelių valstybių likimas, jė tarpe net ir tokių, kurios kariavo santarvinkū pusėje, nėra išspręstas, todėl mašėnoms tautos tenka apsiginkluoti karybėje ir laukti.

Paskutiniai įvykiai taikos išvakarėse duoda gražių vilių ir mūsų ateitį. Atominės bombos išradimas tikrųjų demokratų svorį žymiai padidino. Tuo ginklu pasiremdamos, jos tikrai bus pajėgios patikrinti visą tautų laisvę ir taiką. Vėl gi, didžioji demokratų pasisakymai, jog jos nepakėsiančios, kad vienas totalitarinis režimas būtų pakeičiamas kitu, duoda vilties ir mums.

Demokratijų pusėje yra neriboti ekonominiai resursai, neriboti žaliavų šaltiniai, milžiniška pramonė, aukšta technika, aukštas karinis potencialas, todėl nesinori tikėti, kad jos bepaliks visėlei paskutini totalitarini režimui.

Tikrosios laisvės šalis — Jungtinės Šiaurės Amerikos Valstybės — jau senais laikais viliojo rusų jungo prislėgtą lietuvių tautą. Veržlieji, aktyvieji jos vaikai, kurie negalėjo savo gabumų bei energijos pritaikyti Lietuvoje, taip pat kaimo jaunimo prieauglis, nematęs savame krašte geresnio gyvenimo perspektyvų, pagaliau politiniai emigrantai... Jie emigravo labai sunkiose sąlygose, be lėkų bei pasirušimo, todėl tiko tik sunkiam, juodajam darbui. Jiems teko ilgai vartgi, kol jie patikrino savo egzistenciją. Ilgainiui mūsų išeivio tiko privažiavo į Ameriką, kad dabar jė tenai yra didžiulė bendruomenė. Šiaurės Amerikoje jė yra apie 800.000, o Pietų Amerikoje — apie 200.000, vadinasi, viso 1-nas milijonas. arba ketvirtis visos mūsų tautos.

Mūsų išeivija yra gerai organizuota, gerai vadovaujama ir gerai apsirūpinusi lėšomis. Ji niekuomet nebuvu pamiršusi savo senosios tėvynės. Ji visada jė rėmė materialiai ir moraliai, ypačiais sunkiose jos valandose. Kiek girdėti, mūsų broliai Amerikoje žino mūsų dabartinę būklę ir deda visas pastangas suorganizuoti mūsų ir Lietuvai tinkamą pagalbą.

Tikėkime, kad netrukus susisieksime su Amerikos lietuviuiais ir patirsime, kad jė jė yra laukina pati didžiausioji parama — galimybė grįžti į išsivientąją Lietuvą.

Mes galėtume didžiulius, ne vienas akys pasruvo sąsiorams, kai jė vokiškosios depresijos tapome išvaduoti kaip tik JAV armijū, kurių eilėse sutikome daug Amerikos lietuvių. Dar labiau nustebome, kad tie laisvės kariai — savo antrosios tėvynės — ženklus nešioja šaunūs vyrai kalba savo tėvų ar senelių, išeivio iš Lietuvos, kalba. Ten, toje turtingoje, civilizijoje, gerbūviu pertekusioje laisvės, vargingos Lietuvos vaikai, per ilgus dešimtmečius neužmiršo savo tėvynės, savo kalbos, savo papročius.

Kas yra tėvynės išsilgimas svetimos kalbos nemokantiems, liaijai Lietuvos kaima palikusiam išeiviui, pilnai gali suprasti tik tas, kas pats tai išgyveno. Šios sielos kančios buvo kasdieninė mūsų išeivio duona. Ne viena ilgesio iškančinta išeivio širdis ten paljo, ne viena gyvybė užgeso, matydamas, kad visuo gyvenimo sąvone — grįžti į tėvynę — nebeišpildys. Ne vienas išeivio tokią progą sulaukė tik žiloje senatvėje ar parvėžė savo senus kaulus į lietuvišką kaimo kapelių ūksmą.

Tėvynės meilė, jos ilgesys buvo ta jėga, kuri įgalino mūsų išeivius pakelti išeivijos negandus ir neleidė jiems pakęsti kitų tautų ten sukurta meilė geresniai bei gražesniai gyvenime, negu Lietuvoje. Dėl josios jė išliko ir gerai lietuviai.

Grįžimo belaukiant

Gerai lietuviai turime išlikti ir mes, dėl nepalankių karo apstovų laikinai palikusių savo kraštą. Geru lietuviu būtų ne gana kalbėti lietuviškai bei laikytis lietuviškų papročius. Ne, toli gražu ne!

Geru lietuviu būtų reikšia būti susietam su lietuvių tauta. Kančiomis bei džiaugsmu, su jos likimu; reikšia nešioti savo širdyje tos tautos idealus, ne tik nešioti bei saugoti juos nuo suterimo ar nublinkinimo, bet svarbiausia — dirbti ir kovoti dėl jė įgyvendinimo.

Geru lietuviu būtų reikšia saugoti gerą lietuvių ir visos lietuvių tautos vardą, saugoti ir ginti lietuviškąjį garbę.

Sąmoningų lietuviu būtų reikšia jausti prieš savo tautą atsakomybę už savo, kaip tautos nario, veiksmus.

Gerai lietuviai gyvena ne vien sau, jis gyvena visai tautai: džiūgiasi jos džiaugsmu, liūdi jos liūdesiu.

Mes vis, čia gyvenantieji, bendro likimo esame sujungti į bendruomenę, sudarančią su mažą lietuvių tautos dalėlę. Be to, mes jungia kraujo ryšiai, tėvynės meilė, jos išilgimas. Mes jungia noras, kad Lietuva būtų vėl laisva. Mes jungia tikėjimas, kad tai įvyks ir mes grįšime ten, iš kur su sąsiorais ir širdgėla pernai išvykome.

Ne gana to, mes jungia rūpestis ir baimė dėl Lietuvos likimo, dėl likimo mūsų joje pasilikuoti artimūnų. Mes jungia šurpas, pagulvojus jė padėti, nes jie gyvena tokiose sąlygose, kuriose jė gyvybė laikosi jau ant plauko, nekaltai jė pačios pavojų būti išvežtiems arba nusti to.

Visi mes trokštame savosios kultūros, visy ilgesys mūsų meno, nes tos vertybės ypač dabar sudaro peną išvargintai mūsų dvasiai, nes jos gaivina iškančintą mūsų sielą.

Šitie mes jungiantieji saiti, šitie mūsų bendri idealai, norai, trokšimai, bendri neprikelti, bendra baimė, bendra meilė, bendras tikėjimas, bendra viltis, — visa tai turi sudaryti pagrindą mūsų bendravimui, turi sudaryti bazę darniam, harmoningam mūsų bendruomenės gyvenimui.

Išorinis pasaulis turėtų matyti tik gerias mūsų gyvenimo puses. Dar geriau būtų, jei visų mūsų gerd nori ir tinkamų pastangų pasekoje, mūsų gyvenime nebūtų jokių neigiamų reiškinų.

Visos mūsų pastangos turi būti nukreiptos į sukurimą ir išlaikymą vienybės, į sukurimą gražios lietuviškos šeimos, kurioje ramybė,

(Tęsinys 5 pusl.)

Vyskupų laiškas lietuviams

(Atkelta iš 1 pusl.)

geriausias tėvasgriebis riktės savo vaiką i protą atvesti, kai tiksi priemonės pėbėgelst.

Tur būt nematydamas pakankamo žmonių supratimo. Dievas per Svc. Mariją dar 1917 metais, apsiirskiusi Fatimoje, Portugalijoje, pranašavo si baidų karą, įeigu žmonės nestaisys. Marija nurodė tot naujo kar laiką jis prasidėsias prie sekančio Popiežiaus, t. y. Pius XII. Mes visi esame liudininkai, kad Marija kalbėjo tiesa.

Karo metu ne visi žmonės, dejas, pasitauso. Bet daugeliui karas yra tikri pasitaismo metai. Ne vienas pasitaissiusi stengiasi permaldauti Dievą ne tik už savo, bet ir už kitų kaltes. Ir tokie tikrai išmėldžia Dievo gailestingumą pasauliui, nes sugriaudus ir nužemintus širdies Dievas nepaniekina, sakó psalmíninkas (Ps. 50, 19).

Dievas visada yra pasirušėjęs žmonijai ištiesti pagalbos ranką, įeigu tik jie parodo bent kiek geros valios ir i gerą pasiryžimą, jei tą savo pasiryžimą ypač jie parodo atgai. Argi Ninivios gyventojos ne atgai ir gyvenimo taisyklas išgėlbėjo nuo sunaikinimo? Dėl jų nuodėmėgų gyvenimo miestą ir žmones Dievas buvo nutaręs sunaikinti ir siuntė pas juos pranašą Joną dėl to juos įspėti. Dievo siūstas Jonas atėjo i Nihivą žmies skelbė: „Dar keturiasdešimt dienų ir Niniwa bus išgriauta“ (3, 4). Žmonės paklausė Dievo įspėjimo ir pradėjo daryti atgai. Ir, dižiam pranašo Jono nusteimui, Dievas pasigailėjo miesto.

Dievo grąsinimo baismės žmonijai yra visados sąlyginės, būtent, jei žmonės nestaisys. Tik nesulaikę pasitaismo, jis baudičia kaltuosius, nes Dievas yra ne tik teisingas, bet ir gailestingas. Jo gailestingumui nėra ribų. Dievas būtų atleidęs Sodamai bei Gomorai, jei ten būtų radę bent 10 teisių žmonių (Pradž. 18, 32). Dievą, net tokio skaičiaus jis ten nerado ir miestas buvo sunaikintas, išvedus tačiau iš ten teisią Lotą su šeima, viso keturis žmonės (Pradž. 19, 16).

Ką Dievas turėjo žmonijai padaryti ir nėra padaręs? Ar mažai jis yra kalbėjęs per pranašus ir paskui per savo mylimiausiąjį Sūnų Jėzų Kristų (Zyd. 1, 1-2). Ar mažai kalba jis šandien per Kristaus Bažnyčią? Ar mažai kalba jis šandien per pasaulio nelaimės? Tačiau nel vienas tos Dievo kalbos nesupranta, nesupranta tėvynės netekimo prasmės ir nepadarą atitinkamų išvadų. Su skausmu širdyje mes stebime daugelį mūsų tautiečių, kaip jie abejingi buvo religiniam ir doriniam gyvenimui Lietuvoje, tokiais pasilikio ir čia, šiame krašte begyventdami. Jie ir nelaimėję Dievo nesuradą. Laikydami save lietuviais, savo elgesio daro negarbę savo tautai. Tokie niekuo nepriešdada prie tautos pastangų pelynti Dievo palankumą ir išmelti jo pasigailėjimą, atleidimą ir malonę pagreitintai valandą mas grąžinti i tėvynę. Priešingai, tokie tik dar labiau rusina Dievą savo epakimu ir užkietėjimu, verčia Dievą visą tautą dar kiek įgilnia paliekyti ištrėmimo, kol ji visa galutinai apsisvalys nuo savo dėmių. Jei metalai ugnyje ne tuoj apsisvalo nuo nereikalingų jiems priemaišų, tie ilgiau palaikomi valandioje ugnyje. Ir visos mūsų ištikusios nelaimės yra mus valanti ugnis. Yra mūsų galioje mūsų išlaisvinimo valandą priartinti. „Tai darykime, suprassdami laiką, kad jau mums metas keltis iš miego; nes dabar mūsų išganymas artėja, kaip kuomet iškliękome. Kaip dieva, elkimės padoriai nepasiduodami blogybėms ir apsisivikime Viešpaties Jėzumi Kristumi ir nesiripinkime kėno gedulius patenkinti“ (Rom. 13, 11-14).

Žmogaus grįtimas i Dievą vėl daro jį Dievo vaiku, o Dievą jo tėvą. Ar neglaudė tėvas prie savo širdies sugrįžusi paklydusių sūnų, ar negrąžino jam jo pirmkūšius drabužius? (Luk. 15). Taip ir mes širdimi grįže i Dievą vėl galėsime rasti atsilis savo gerojo tėvo glėbyje.

Mūsų išlaisvinimas ne už kalnų. Todėl jau dabar turime ruoštis tam naujam gyvenimui laisvoje tėvynėje. Pirmas ir pagrindinis

Rugsėjo 8-ji ir mes

(Atkelta iš 4 pusl.)

tvarka, švara, drausmė ir susilaikymas įgalintū mūsų dirbti naudingą darbą ne tik sau, bet ir visai stovyklai; įgalintū mūsų išplėsti kultūrinę veiklą ir pasiekti joje tokio lygio, kokiu galėtume rodytis esą pakankamai pribrendę bendram gyvenimui ir savarankiskam tvarkymuisi.

Tikėkime, kad šitai atsieks, mes ne tik prisidėsime prie gerio lietuvių tautos sudarymo, kuris išgarsins pačios Lietuvos vardą, bet turėsime naudotis ateityje ne tik individualiame, bet ir visuomeniniame gyvenime.

Su noru imdamiesi, su užsiedimu atliekami padū pasirinkta ar bendruomenės pareigoto darba visų bendram labui, išsklaidysime nevelt ir, matydami gerus rezultatus, ne tik patirsime pasitenkinimą dabartyje, bet kartu išugdysime ir kietą pasiryžimą atlieti planams įgyvendinti.

Turėdami prieš akis savo tautos idealus, žinodami visos lietuvių tautos pasiryžimą vėl atgauti laisvą, jauksimės jos atstovais užsienyje, tinkamai reprezentuokime ją ir dirbkime šioms siekiams įgyvendinti.

Tugadas

mūsų uždavinys, tai besalginis mūsų ištikimamas Dievui, kuris yra visko pradžia ir tiklas, ašis apie kurią viskas sukasi, centras i kurl kryпта, kas nenori būti sunaikintas. Todėl pirmą mūsų mintis ir pirmas atodūsuri turėti Dievui skirti. Ne tik pavienio asmens, bet ir visos tautos gyvenimas turi remtis Dievu; kiekvienas tos tautos žygis turi gauti pirmą Dievo palaiminimą. „Jei Viešpaties nestatys namo, veltui dirba tie, kurie jį stato. Jei Viešpaties nesaugos miesto, tūščiai būdi jo sargas“, sakó Dievo ikveptas psalmíninkas (Ps. 126, 1). Dievas, religija ir dora nėra tai asmeniškai mažaverčiai dalykai, kurių galima paisyti ar nepaisyti, o yra žmogaus ir gyvenimo kėrtinis akmuo. Nė dabartinė ar būsimoji Lietuvos politika negali to nepaisyti. Ji negali būti abejinga Dievo ir prigimties reikalavimams. Kuris kitaip manytų, tas niekad netikdų stoti prie mūsų tautos ir valstybės vairo.

Jau dabar savo ryšius su Dievu pasitenkim labiau kaip galima išryškinti, susiprasti ir išsiamoninti savo pareigose Dievybės. Mūsų pasitaissimas, maldingumas tenebūnie tik prašymo pobūdžio, tik tam laikui, kol mus plaka ryškė. Panašia nuotaika mūsų tauta gyveno pirmosios bolševikių okupacijos laikui. Bažnyčios tada buvo grūstė prigristos. Žmonės tikrai karštai tuomet mēlėdėsi i Dievą ir prašė jo pasigailėjimo ir pagalbos. Bet kai tik tauta to jungo nusikartė, bažnyčios pradėjo vėl greitai tuščėti. Nejaugi, tik kol iškelta mus baudžiantis Dievo riktės, mes jam tarnaušim? Dievas mato žmogaus širdies paslapstis ir todėl, kas puola prieš Dievą ant kelių tik tol, kol mato rankoje ryškė, tas Dievo nepermaldaus.

Kad Dievas pagreitintų mūsų išsilaivsinimo valandą, melskime mūsų dangiškosios Dievo Motinos Marijos užtarimą. Lietuviai Marija nėra svetima, nei lietuvių svetimas Marijai. I ją visuomet jis kreipiasi savo reikaluose, suspaudimuose ir varguose. Jos šventovės ir šventės visuomet traukė mūsų tautiečių minias pas save. Ir nebereikalo, Marijoje, jos motiniškoje širdyje, mes visuomet radome paguodos, sustiprinimo ir paramos savo gyvenimo reikaluose. Kas grįžo iš Ausros Vartų, žemaičių Kalvarijos, iš Šiluvos ir kitų Marijos šventovių nieko nepatyręs? Ar ne laime tvino jo širdis?

Kaip šandien mes būtume laimingi, jei galėtume Ausros Vartuose Marijai savo sielvartus išskyt! Tas veržimasis prie Marijos mūsų šandien yra ypač jaučiamas, kadangi jos gimimo šventė yra visos mūsų tautos šventė ir kaip mes norėtume šandieną garbinti Mariją mūsų krašto šventovėse, kur Marija visuomet taip meili žvelgė i mus, savo vaikus, kaip meilė ji visuomet žvelgė i mūsų tėvus ir tėvų tėvus bei senolius. Deja, šandien mes esame toli nuo jos altorių Lietuvoje ir belieka tuo tarpu tik ilgesis gyventi. Bet jau dabar mes kvieskime Mariją vadų mūsų grįžimui iš ištrėmimo i tėvikiškas gimtiasias pastoges. Kaip kadaise Zorobabelis vedė žydų minias iš Babilonijos nelaisvės i šventąją Palestiną žemę, taip dabar Marija tevadovaus mūsų grįžimui i Marijos žemę-Lietuvą, kur ji vėl mus suburs savo šventovėse apie savo altorius.

Marija yra galinga danguje ir jos užtarimo žodis neišgirtas nelieka. Ji pati tai žino labai gerai ir žada maldingiesiems savo vaikams visokeriopą paramą ir globą. Apsireikdama Fatimos vaikams, Ji pranešė, kad, neištrūnti visą pasaulio negerovių, taigi gale jos Nesuteptoji triūs trindoms. Taigi Marija, Dievo karalystės, neištrūnti dabar taip skindančios dybėybės, galutinai ir tai gal netrukus laimės. Ne melas, bet tiesa galutinai užvaldys pasaulį, nes melas pats save sunaikina. To mes, šviesos vaikai, tik ir trokštam. Fatimoje Marija be to dar pareikšė, kad jei pasaulius bus paaukotas nekaltiesiems jos širdžiai ir kad jei pirmasis mėnesio šeštadienias bus priimama komunija permaldavimui už nuodėmes, Rusija grįže prie Dievo ir įvyks taika. Ar nesame šiu įvykių išvakarės? Dabartinis Popiežius Pius XII visą pasaulį paukojo nekaltiesiems Marijos širdžiai 1942 metais. Belieka tik tikintisems pasitenkti, kad įvyktų antrąjį Marijos reikalavimą. Mes stovime didelių įvykių aikštydoje. Visa, kas vyksta mūsų akyse, aiškiai rodo, kad Dievo niekas nenugalės, kad vistiek jis valdo pasaulį, kad trūškinama visa, kas skelbia jam kovą ir kad galutinai Dievo pergalė įvyks juo greičiau, juo uoliau mes patys įsijungsime i dieviškąjį gyvenimą ir jo geresni tapsime frankiai jo rankose tą pergalę laimėti. Su piktū Dievas nori kovoti per mus. Mes esame jo kovojančios Bažnyčios nariai. Kovokime todėl su piktū, pasireikšiančiu mūsų tarpe. Šia kova mes sudorinsime mūsų tautos gyvenimą, tuo pačiu bent dalinai prisidėsime ir prie mūsų tautos išlaisvinimo ir prie visos žmonijos protū ir širdiū grąžinimo prie Dievo, i tiesos kelia.

Visagalis Dievo Tėvo ir Sūnaus ir šventosios Dvasios palaiminimas tenezengia ant jų ir tepasileika visuomet. Amen.

Parašė: Juozapas Skvireckas
Kauno Arkivyskupas ir Metropolitinis
Vincentas Brizgys
Kauno Vyskupas Pagelbininkas
Vincentas Padolskis
Vilkauskio Vyskupas Pagelbininkas

Mažiesiems

Rugsėjo 8-ji

Trispalviū jūroje paskendęs Kaunas;
Virš bokštū — giedri žydruma.
Iš gatviū muzika ir trūkšmas braunas...
Štai, būgnū dūžiai ir daina,
Lyg Baltijos niūri banga,
Atplaukia vis artėau, artėau...
Ir štai narsū kariū kuopa
Ritmingū žingsniu atžygiuoja:
Veiduose žydi džiaugsmo gėlės,
Veiduose ryžtas ir narsa,
O lūpose — skambi daina...

Alėjos, gatvės rankomis jiems moja,
Ritmingi žingsniai skęsta minios šnabdesy,
Nuskęsta pamažū kariū daina...

Alėja tave džiaugsmo upė, —
Džiaugsmo potvny paskendus Lietuval

Danguj giedra, giedra ant žemės,
Giedra visur, — kiekvienoj krūtinėj
Tėvynės meilė suliepsnoja.
O, didžio džiaugsmo šventė Lietuvoje
Kadaise šventė mūsų Lietuva...
Vaclovas Liūga,
V kl. mokiny.

Varžykimės!

Uždavinys Nr. 3.

(Už teisingą sprendimą priskaitomi 1 taškas.)
Vieną kartą už jo pasivaikščioti brolis su seseria ir vyras su žmona. Jie rado tris obuolius ir juos pasidalijo lygiomis. Kiekvienam teko po vieną sveiką obuolį. Kaip tai atsitiko?

Uždavinys Nr. 4.

(Už teisingą sprendimą priskaitomi 2 taškai.)
Kartą buvo surengtos išdomios arklių lenktynės. Josu dovanos buvo numatytos teikti už tuos arklius, kurie atbėgė i lenktynių baigmą paskutiniū. Prasidėjo pačios lenktynės, tačiau nė vienas jojėjas savo arklio neraginó, nes kiekvienas norėjo atjoti i baigmą paskutinis ir tuo laimėti pačią brangiąją dovaną. Nerauginami arkliai trypė ir — nė iš vietos. Nežinia, kada ir kaip būtų pasibaigusios tos lenktynės, jei vienas žiūrovas nebūt davęs lenktyniautojams patarimo, kuri įvykdę lenktyniautojai bematant sujojo visi i lenktynių baigmą. Tuo pačiu paaiškėjo, kam teko dovanos.

Ką galėjo patarti lenktyniautojams anas žiūrovas?

Uždavinys Nr. 5.

(Už teisingą sprendimą užskaitomi 3 taškai.)
Vietoje paduotū skaitmenis pagalvoję latskytė atitinkamas raides taip, kad to paties skaitmens vietose atsirastū ta pati raidė:

1,8,7,2	= maisto produktas,
2,6,9,3,7	= vandens paukštis,
3,10,9,3,7	= vieno danties pavadinimas,
4,5,1,2	= Europos valstybės sostinė,
5,6,2	= žmogaus vardas,
6,3,10,2,7	= Afrikos upė,
3,4	= jungtukas,
7,9,2,10,2,7	= baldas.

Teisingai pakeitę skaitmenis raidėmis, gausite, kaip matote, 7 žodžius. Jų pirmosios raidės, skaitant jas iš viršaus žemyn, pasakys žinomo lietuviū dainiaus vardą.

Mūsų uždavinių sprendėjams

Norėdami, kad ir ne Dillingene gyvenantieji gėlėtų varžybose dalyvauti, praėjusiam numerį paskelbū uždavinių atsakymų šandien dar neduodame. Jūs rasite kitame numeryje. Šandien pateiktū uždavinių atsakymai bus dar kitame numeryje, ir t. t. Toliau gyvenantieji pasitenkite uždavinių sprendimus paruošti taip, kad naują leidinio numerį gaudami, galėtumėte per jo platintuos mums atsiųsti praėjusio numerio uždavinių sprendimus.

Skautystė — auklėjimo sistema

Dėl sunkiū karo aplinkybiū ir gyvenimo sąlygū, mūsų jaunimas atsidūrė kryžkelėje. Gal dar niekad nebuvo toks opus mūsų jaunimo auklėjimo klausimas, kaip šandien, kai atsidūre toli nuo tėvynės svetimame krašte, kai netekome savū namū židiniū, kai likome benamiš... O ateitis neišiki ir be didesniū provalščių.

Mūsų jaunųjų valahdoms praskaidrinti, kaip tik atėjo i pagalbą UNRRA, ragindama burti jaunimą i skautū organizacijos eiles.

Daugeliū mūsų yra skautū organizacija žinoma ir pažįstama iš Lietuvos nepriklausomybės laikū. Tai buvo Lietuvos jaunimo populiarī organizacija mokyklose ir už jū sienū. Ta organizacija iškeigta 19 šimt. gale ir vadovaujama anglū generolo Robert Baden-Powellio paplito po visą pasauli ne tik dėl to, kad jos metodai žavi jaunimą, bet dar i dėl to, kad skautystės programoje savo tautos meilės ir darbo savo tėvynėi idėja darniausiai derinasi su tarptautinio bendradarbiavimo idėja.

Skautystės auklėjimo sistema, siekianti ugdyti pilno žmogaus asmenybę, stengiasi harmoniškai išvystinti jaunuoliū protą, valią ir kūną, ugdyti tvirtą būdą ir duoti praktiniū bei gyvenimui reikalingū žinių. Skautystė yra geriausia socialinio auklėjimo mokykla, nes čia visi yra lygūs. Čia nėra skirtumo tarp tvirtingo ir vargo, tarp aukštesnio ar žemesnio luomo jaunuoliū — jie visi be išimties dirba laisva valia, solidariai, nuosirdžiai ir su džiaugsmu bei pasiryžimu, vienas su kitu lenktyniaujami savo darbe. Tuo būdu skautai sudaro savotišką kurioje visi glaužiai vienas su kitu susitū, kur visi yra broliai ir sesės. Čia padeda stiprosnį silpnesniū, čia jie pastebi kam reikalinga parama ir pagalba, čia jie išmoka suprasti gero sugyvenimo reikšmę ir varžyti savo asmeniškus norus visumos labui.

Atomines bombos veikimo galia

Tokiojo radio pranešimu, dvie atominės bombos Hirošimo ir Nagasaki miestuose apytikriū skaičiavimu užmušė ar sužeidė 280.000 žmoniū; daug kitū yra mirstančių nuo jų „ypatingo veikimo“.

Nagasaki mieste buvo apie 120.000 aukū iš 253.000 gyventojū. Hirošimo mieste buvo 160.000 aukū ir 200.000 žmoniū liko be pastogės. (Prieš karą Hirošimoje buvo 318.000 gyventojū, o karo metu jų turėjo būti žymiai daugiau.)

Zuvusių žmoniū skaičius didėja, nes nuo atominės bombos gautos žaizdos neįgydomos. Gauti maži nudegimai iš pradžių atrodo lengvai pagydomi, bet vėliau nuo tū nudegimų žmonės silpnėja ir dažniausiai miršta.

Skautiškas dainas eina trijų pagrindinių idėjų linkme — tarnauti Dievui, Tėvynei ir Artimui.

Pirmoji idėja galvina jaunus širdyse meilę, tiesą ir gėrį, kuriais ugdoma Dievybės ilgesys.

Antroji idėja apima tautinį ir valstybinį susipratimą. Šandien yra visiems bendras, negėrijamas, didis tikslas vėl atgauti mūsų tautos ir valstybės laisvę. Reikia kurybiniu darbu stiprinti mumsyje tą troškimą, tą kilnį laisvės ir nepriklausomybės jausmą. Skautystė čia padeda jauniesiems, einantiems kurti naują šviešią, garbingą ir gražią mūsų tautos ateitį. Ji moko ne tik žaisti pagarbą ir meilę mūsų tautos didžiūjį žmoniū atminimui, bet taip t ragina turėti kultūrinių vertybiū ir jas įjungti i mūsų tautos kultūriniū lobyną.

Zymus Lietuvos pedagogas prof. Salkauskas yra pasakęs: „Skautystė savo esmėje yra visuomeninio solidarumo mokykla, o skautas — visuomenininkas“. Ir ne be reikšmės jaunuoliai — es, tik lotoj i skautū organizaciją, jau pradeda skautavim savo mažū, gerū darbėliū. Tū mažū, gerū darbėliū pagalba yra pratinama išsidėsti bent kiek savę, savo egoizmo ir pagalbėti kitiems. Tuo būdu skautai-ės pratinami prisidėti prie visuomeninio darbo, ugdyti sąvayje altruizmo jausmą, inėti skautiškos nuotaikos ir užsiomijū visame kame. Vis skautavimo metodai siekia lavinti jaunuolius būti naudingais ir padėti artimui. Skautai trauš ne tik savo vėliavoje, bet ir širdyse — Dievo, Tėvynės ir Artimųjų meilės šūki. Tai sudaro vis skautiško gyvenimo turinį. Todėl skautai, pasitikiędami ir su skautiška šypsena, paduoda vieni kitiems rankas, kad bendromis pastangomis galėtų kurti naują pasaulį, paremtą visų žmoniū i tautū artėjimo ir solidarumo dėsniu.

V. Barmienė.

Atomų energija tyrinėjama ir Sovietų Sąjungoje

Iš Maskvos pranešama, kad Rostove buvę Sovietų armijos karininkū ir mokslininkū surinkimas atominės energijos tyrinėjimū reiklams aptarti. Nebuvo paskelbta, kas šioje arityje yra atsiekta Rusijoje, bet žinoma, kad kurie yvadovaujantieji Rusijos mokslininkai šioje srityje dar pažangą.

Laumės veidrodis

E. Vasyliūnienė

Pasaka byloja, esą kartą laumės nešusios piktojo veidrodį ir netyčia numetusios jį ant žemės. Veidrodis suvedė ir subyrėjęs į tūkstantų tūkstančių sukeidėlių ir dulkėlių. Tos mažytės skeveldrėlės, nematomos dulkės, kritusios į daugelio žmonių akis. Akys likusios sveikos, tik žmogus kitaip žemę matyti pasauli ir visa, kas jame dėjosi. Visa atradė suburinta, nešvaru, žmonės iškraipytai veidais, kvėsa miglota, spalvos neryškios. Ir čia tie nelaimingieji per biaučių pasauli, suburiantą užterštomis jų pačių akimis...

... Karo pabaisa liovėsi. Nebekaukia sirenos, nebegirdėti šūvių. Bet išgyventa praėjusi milijonais vaizdų vaizdėlių, išgyventų lykių atgarsių, išsibrovė į mūsų vaizduotę, į mūsų širdis. Mes dar tebesame karo dviasios apniški, nelyginant piktojo veidrodžio dulkėmis apibirstyti, apkrėsti.

Ir žiūrime mes į pasaulį ligota savo siela, žiūrime į savo artimą, jį karikatūriškai iškraipydami. Visi turime netobulumą, kiekvienam pasitaiko nekorektiškais, netaktiškais žodis ar veiksmas, bet savyje mes jį nematome. Išsiūrėję į kitą, ir artimą, mes ieškome jame krislo, neširovės iš savęs rąsto. Krišlą padidiname iki pasakiško dydžio, o rąstą nuslepame. Ir imežiame.

Jei kas šiandieną užrašytų vienos dienos kalbės kalbas, didesnę jų dalis — apkalbinėjimas ir šmeižtas. Apkalbinėjame artimuosius ir tolimuosius, gimines ir kaimynus, pažįstamuosius ir net nepažįstamuosius. Tai mūsų kasdieniniai poteriai, kurių nepamiršime atkalbėti po kelis kartus per parą. Tas ar anas pasielgė taip ar kitaip, — jam atleisti negalima! Šitas ar kitas pasisavino šį bei tą, — jį bausit! Bet ką aš kalbėjau, ką dariau — viskas buvo gera. Mano menkas ir didžiai ligotas Aš!...

Kas šiandieną, ranką padėjęs ant širdies, ramia sąžine galėtų pasakyti: neapkalbinėjau, nekaltinau. Kas? Jis pats būtų melagis.

Mes esame šiandieną vienodai modernūs elgetos, moderniosios prieglaudos išlaikomi. Jei vienas turi kiek daugiau, o kitas kiek mažiau — skirtumas nėra esminis. Mes esame vienodi bėtiesiai valstybės ir ištatymo atžvilgiu, tie patys keliai mus veda gal į brangiąją Lietuvą, gal į nežinią ir vargą. Kodėl kiti kitiems sunkina ir taip sunkią benamio dalį? Kodėl vienas kiti skriaudžiamas dar labiau, atimdami tai, kas mums visiems liko brangiausia — gerą vardą? Šiandieną mes jį tikrai turime. Jodėl kada didžiūti, dėl jo galime rausti. Kodėl tą paskutini dvasinį turinį vienas kitam žiauriai plėšame iš rankų? Kodėl, slankiojame, kaip tamsums šešėliai pakampiais ir sėjame šmeižtus, apkalbas ir net melą?

Pasaka nepasakoja, kaip gerosios laumės išgydė nelaiminguosius, krislės apkrėstus žmones. Bet mes galime pasakyti, uo galime savo liguistą sielą pagdyti: — darbu! Konkrečiu, kūrybiniu, naudingiu darbu.

Tada, kai senų ierūčių sušėdė, stovyklos kieme ar kambaryje, pradėsime iš naujo žimti kartų kartotą pasakojimą apie to ar kito žmogaus elgesį, atsiminkime, kad kalba mūsų juoda, piktas, ligotas Aš, kuris ne mažiau nusikalto, kaip anas, kurį mes linksinuojame. Atsiminkime savo artimą, kurį likimas žiauriai

bando, lykių kaip ir mus, bėtiesius teisėjus, kurie dristame teisti, patys tam jokiū teisti neturėdami.

Nenuodėmingasis nepakels rankos ir nemes akmenį. Jis širdį perdaug skaičiuoja ir drovi. Puraiva drabostis tik tie, kurių sielose tamsumbės viešpatuoja, o apmetos protas neleidžia matyti išvarginto, tautiečio širdyje brolio žmogaus, kuriam liko visų brangenybių brangiausia — geras vardas.

Daugiau saulės!

Kartais norisi išplėsti širdi baisyai gelimiai, su tūkstankiais žaidžiu ir randu parodyti gyvą sielvartą ir nerimą... Karo virusas nusiautė Europos veidą. Sunkūs debesy uždėjo saulę. Sielvartas ir gilus pesimizmas liko viešpatiu.

Toli nuo savo Tėvynės, nuo gimtųjų namų, esame likimo nublokšti. Alksta siela svečio šaly. Gilus nerimas ir ateities perspektyvos, tylūs atodūsiai savo krašto, artimųjų, lydi kiekvieną mūsų žingsnį, vainikuoja mūsų niurias dienas. Juodos pesimizmo mintys gliai smengia į mūsų širdį, paralyžiuojamos mūsų valią ir pasiryžimą. Nykūs šešėliai iš juodojo pragaros gelmių tiesia į mus rankas, gesindami paskutinius saulės spindulius, atimdami trupinius mūsų tikro gyvenimo. Daugeliai liko gyvi lavonai, kurie amžinai, tie tie juodvarniai, kranksi paties juodžiausios pranašavimas. Nėliko valios ir noro gyventi. Mestasi į pletkavimą, kortas ir girtavimą.

Ne! Daugiau saulės! Mūsų skaudžiai nukentėjusi tauta šaukia mus pakilti iš šio purvo, išlikti iš tamsiosios demono karalijos. Visada rasi pragiedrulių, visur rasi gyvą idėją, tik jos ieškoti mus gera nuotaka, su entuziazmu ir viltimi. Neliskim gražiaiai lietuviškai sielai subanalėti, nuskursti. Vardas mūsų pasilgęs Tėvynės gyvenkim džiaugsmingu laukimu. Nėlikime sielos ligoniais, nes iš mūsų bus pareikla lauta kūrybingo darbo, valios ir ištvermės. Nepalūtkime pasiaukiojely.

Darbas ir daina, svetimųjų kalbų mokymasis ir kolonijos kultūrinis gyvenimas turi mus visus jungti, o dižioji, mes risanti idėja priduos mūsų gyvumui prasmės ir skonio.

Giedri nuotaka, viltis ir entuziazmas turi būti mūsų palydovais. Bėdvastus panūrlėlius, užkietėjusius materialistus ir nępagyvdomus pesimistus išraukime iš savo tarpo, kad jie ne nuodytų pavasario kvėpųjančios ir kūryba žydnėsios aplinkos. Viena mintis, vienas noras, bendras darbas mus riša ir veda. Šiandien šaukiame dvasios miltinai, nepalūtki entuziastai ir kūrybiškai dega individuali, kurie mus vėstė į saulę. Ji turi mus atgalvinti, nuteikti ir pasotinti mūsų siela. Mes ne gyvenimo ir likimo vergai, o skausmai uždūrdūs mus ateities dienų darbu. Mažiau blaškymosi ir sielvartavimo, o vieningos ir skaidrios nuotakos, kuri mus turi nuvesti į laukiamąją mūsų Tautos prišikėlimo šventę. O likęs gyvas lietuviškasis genijus ves Ją laimėjimo ir didžios kūrybos keliu.

R. Medelis.

Ji mane šaukia

Paulius Gaubys

Šaukia ji mane... Pro miesto begalinį triukšmą, pro jūros šnioktimą gaudimą, pro esenę begančių dienų girdžiu jos balsą.

Nėdinau, kas ir iš kur taiti. Kur beatsistotų pavargusi mano koja, kur pro sunkaus dienos darbo sustingusius sąnarius poliusi ištiesčiau, girdžiu aš ją ir jos liūdna akis matau.

— Kas tu esi? — klausiu pats save. — Ar tik ne pamario mergaitė tu, ar tik ne švejo dukruželė?...

— Kur akis tas, mėlynas kaip linas, matęs aš esu? Ar tyliame Vilniaus krašte? Užguitam sodijų tujan vakarais dainas dainuodavai iš skausmo, kai tavo mielą broll Lukiškiuos kankino...

Kai vežė tavo sūnus ir dukras užkaltois vagonuos, ir vaikelius durtuvais kai badė, ar ne tu liūdna juos palydėjai žvilgsniu nemariu ir kėlei rankas į dangų keršto?

— O gal dvasia tu iš šalto Sibiro pusnynd, Altaušaus kalnų ir lygumų plačių? Ar iš miško-lio Rainių, Praveniškių, ir kiek, o kiek be vardo jod?...

Ar ne tu palaiminai aštuonioliktųjų sava-

norį, birželio partizaną? Ir knygnešius vedė tiesiais keliais iš Prūsų?

Ir esi tu mano pažįstama, tarytum būtumei mane mažą veidžiojusi už ranką.

— Esi tu mano žemė, esi tu mano Lietuva. Pažistu aš tave dar labiau, negu bet kada pirmiau — nes netekau tavę.

Tavo geršias akis mačiau aš Kryžkeliaus, laukuos, dideivirbi madonose, Tave girdėjau piemens dūdelėje, artojo dainoje... Ir kai didžioji nelaimė palikė aš tave turėjau, geram akim i mane žiūrėdama tu likai... Liūdna, bet gera. gera...

Kelionės krepšis spaudžia mano pečius, ir nežinomas likimo kelias raitosi prieš akis, tačiau jaučiau tave visur, tarytum vedė keliu tu mane mažą mažą, už rankos.

Amžinai gera tu, amžinai atlaidi tu, mūsų žeme tu, mūsų Lietuva. Gyva tu pasako, dainoj, gyva artojo prakaite, karštygio mirtim gyno.

Iškiydom mes, tavo vaikai, po platųjį pasaulį... Kas besušaš mus i tave, jei negirdėsim tavo balso, kas besuvs mus, jei nematysim prieš save visad tavo gerų liūdno akių?

Mes ieškome savųjų

Dillingene t/D, Lietuvių stovykloje, esantieji lietuviai ieško:

31. Kirtiklis Jonas —
  - a) Bernadilšaus Vytauto,
  - b) Mačėno Juozo iš Troškūnų, pask. metu gyv. Ingolstadt,
  - c) prov. Sprindžio Jono, gyv. Berlyne,
  - d) Ažuolo Kazio ir
  - e) Juozėvičiaus Juozo iš Vilniaus.

32. Sidlauskas Antanas iš Vilkaviškio apskr. —
  - a) Sidlauskos Kosto iš Bartininkų,
  - b) Raciūso Pijaus,
  - c) Alekso Juozo,
  - d) Menčinsko Albino,
  - e) Gražausko Gedimino ir kitų pažįstamųjų;

33. Navikienė Marija iš Kybartų —
  - a) sūnaus Stanislovo,
  - b) dukteris: Natalijos, Marijonos, Magdutes ir Konstancijos;

34. Vosylienė Michalina iš Kybartų —
  - savo vyro Vosyliūno Vinco;

35. Kalasauskienė Monika iš Vilkaviškio apskr.
  - a) vyro Juozo Kalasausko,
  - b) sūnų: Juozo ir Stanislovo Kalasauskų,
  - c) dukters Petrutės Kalasauskaitės, — pask. metu gyv. Interburgo;

36. Lokys Andrius su žmona iš Bublių km. —
  - a) savo tėvo Lokio Antano,
  - b) brolio Lokio Jono,

37. Pečkailė Kosto su šeima, gyv. Berlyne,
  - d) Pečkailė Jono ir
  - e) Sipallos Zigmo su žmona;

37. Brandtnerienė Vera su sūnumi iš Kybartų —
  - a) Brandtnerio Juozo, gyv. Königszelte,
  - b) Puzniko Kosto su šeima, gyv. Bestrige (Sauerlande),
  - c) Naujoko Leono, gyv. Pomeranijoje,
  - d) Kresninkėvičiaus Kazio su šeima, gyv. Regensburge;

38. Kulbienė Cecilija iš Pakruojų —
  - a) vyro Kulbio Jono, pask. metu gyv. Labiau mst.,
  - b) sūnaus Kulbio Jono, tarn. Vievėje;
  - c) Kulbio Petro, buv. Wehrmachte, Rygoje,
  - d) Kulbio Eduardo iš Šiaulių,
  - e) Sakalausko Prano,
  - f) Ivanauško Prano,
  - g) Vasiliausko Vytauto,
  - h) Klevinio Adolfo ir
  - i) Jankino Eduardo;

39. Bacevičius Viktoras iš Šakių —
  - a) vyr. leit. Kazlauskos Stasio,
  - b) Smulkevičė šeimos iš Šakių mst.,
  - c) Didžbalio iš Šakių apskr.,
  - d) kap. Pustelniko ir kt. giminių

40. Morkūnas Liudas —
  - Morkūno Broniaus iš Žiežmarių;
  - a) Lekutis Stasys iš Simkaičių;
  - b) Rimkaus Antano iš Raseinių ir
  - c) Teišersko Marijono iš Jurbarko;

42. Herbshtienė Elena su šeima iš Šiaulių —
  - a) Herbsht Valerijono su šeima iš Kauno,
  - b) Vališkos Juozo su šeima, pask. metu gyv. Pomeranijoje,
  - c) Vališkos Adolfo, gyv. Vienoje,
  - d) Katešičko Jono, gyv. Silesijoje,
  - e) Milherstienės Marijos, gyv. Zichelberge,
  - f) Zalevskienės Veronikos iš Tauragės,
  - g) Petkaus Kazimiero iš Rietavo;

43. Piktura Juozas iš Telšių —
  - a) Pikturinos Kazimiero,
  - b) Plušikio Alfonso, Antano ir Jono,
  - c) Kemsino Vaclovo, gyv. Berchtsgadene, — visi iš Telšių;

44. Strimaitienė Magdalena iš Vilkaviškio —
  - a) Strimaitės Leono,
  - b) Strimaitės Vyto, gyv. prie Leipzigo,
  - c) Strimaitės Broniaus,
  - d) Mikulio Vinco, — visi iš Vilkaviškio apskr.;

45. Gura Zigmas iš Kauno —
  - a) Guraite Anelės, gyv. Arnsdorfo stovykloje, nukeltoje į Meiningeną, vėliau i Waldorfa,

- b) Armano, buv. Marijampolės „Maisto“ direktoriaus,
- c) Kalniaus Juozo, buv. Kauno „Maisto“ buhalterio,

- d) Kalniaus Antano, kilusio iš Rudaminos ir tarnavusio Vilniaus Univ.-te;

46. Rimkutė-Citautienė Sofija iš Zem. Naumiesčio, Vanagių km. —
  - savo dėdės Kairio Vlodo, pask. metu kasu apkasus prie Labiau;

47. Chochevičienė Marija iš Zem. Naumiesčio, Vanagių km. —
  - savo sūnūs Chochevičiaus Juozo;

48. Rimkienė Sofija iš Zem. Naumiesčio —
  - Raštuko Petro su šeima iš Šylid km.;

49. Kaibutas Simas iš Butių —
  - a) pulk. Jurgailio Petro, pask. metu gyv. Meklenburge ir
  - b) Liutiko Česlovo, pask. metu gyv. prie Linco;

50. Stankus Stasys iš Kauno —
  - a) Sprindžio Broniaus iš Ukmergės ir
  - b) brolio Stankevičiaus Antano;

51. Gilevskas Bronius su šeima —
  - a) Lukoševičio: Mykolo, Stasio ir Jono, Vaino sūn., iš Šeduvos,
  - b) Dikino Antano su šeima iš Šeduvos,
  - c) Armonienės Barbaros iš Birkų,
  - d) Kun. Gilevsko Alfonso;

52. Ziupka Stasys iš Grauzdžių km. —
  - a) brolio Ziupkos Jono,
  - b) Grigaliūno Jono iš Girgždžių km.,
  - c) Keburū Boliaus ir Broniaus iš Daugeilė km.;

- d) Girmio Kazio iš Maigū vnmk., visi Pa-baisko vald.

53. Valčiūnas Algis —
  - Dantos Kazimiero iš Zagarės.

54. Rukas Antanas, gyvenęs Munchene, ieško savo žmonos Elenos ir dukterį.

55. Sadauskas Juozas (Günzburgas, Lietuvių stovykla Klein-Kötz km.) ieško:
  - a) Lėšinskio: Antano ir Vaclovo,
  - b) Zėmaiko Antano ir
  - c) Versecko Stasio.

56. Bartnikienė Eugenija (Augsburgas, II-jį Lietuv. i stovykla Hochfelde) ieško savo dukters Bartnikaitės Irenos-Mildos, gim. 1927. 12. 19.

57. Gruzdis Antanas (Ingolstadtas, Lietuvių stovykla) prašo suteikti žinią apie
  - a) broli Grudzl Bronių,
  - b) Bieliūną Zigimą ir
  - c) gimines ir pažįstamuosius.

58. Bražinskis Bronius (Würzburgas, Lietuvių stovykla Nordkasernen) laukia per Lietuvį S-gą ar minėtoms stovyklos komitetą Würzburgą suteiktą žinią apie
  - a) žmoną Bražinskienę Adelę,
  - b) sūnų Algimantą,
  - c) dukrą Birutę, — visi iš Šakių mst., pask. metu gyv. Daubos apskr./Sud.

- d) Urbanat Bonifacą iš Lukių, pask. metu gyv. Daubos apskr., Sudetuose.

59. Garbuzaitė Emilija (Münchenas, Lietuvių S-ga arba 2-ji Lietuv. i stovykla: Lohengrin-Str.) laukia žinią apie savo gimines ir pažįstamuosius.

60. Venclauskaitė — Apeikienė Nelė, gyv. Memmingene (Bavarijoje), Amendingen-Str. 68, prašo gimines ir pažįstamuosius atsiliepti.

61. Martišienė Petronėlė (Günzburgas, Klein-Kötz lietuvių stovykla) ieško
  - a) sūnū Martišių Jono ir Gedimino,
  - b) dukters Martišaitės Cesės, — visi iš Šakių apskr., Pavašių km.

62. Bielinis Vladas (Würzburgas, Nord-Kasernen lietuvių stovykla) paieško
  - a) Česnio Petro,
  - b) Krasiūno Zenono,
  - c) Pivorošio Ipolito, — visi iš Tyročiūnas valsč.

Visiems įdomu

Konfiskuojami dvarai Vokietijoje

Pirmieji žingsniai žemės perceliacijai pradėti Saksonijoje, kurioje jau nusavinami vadinamieji junkeriai (bajorai) — stambioji žemvaldžių dvarai. Komunistų ir kitų kairiųjų partijų reikalavimu, paskutinėmis savaitėmis provincijos valdžia išleido potvarkį dvarams, turintiems daugiau negu 100 ha, konfiskuoti be atlyginimo ir jiems išskirti po 12 akrų (maždaug po 5 ha). Šis sklypai atiduodami žemės ūkio darbininkams ir pagėbėjams, atvykusiems iš Lenkijos teritorijos.

Iš žemės ūkio darbininkų yra visoje Saksonijoje sudaryti vietos komitetai. Komitetas pavesta paruošti konfiskacijai tinkamų dvarų sąrašą. Sklypavimo darbas reikalaujama baigti iki spalio mėn., kad žieminius javus jau būtų galima pasėti naujuose sklypuose.

Šis judėjimas, tur būt, greit persimes į Meklenburgą, Brandenburgą ir Tūringiją.

Atominių bombų pavojų numato ir Amerika

Amerikietis Louis Brachin, tyrinėjimų inžinierius ir karinių dalykų autoritetas, pareiškė, kad Amerika turinti skubiai pradėti planuoti svarbiausios pramonės įmonės vietas po žeme, kur jos būtų saugios nuo atominių bombų. Priešdėdas, kad Amerika ir Anglija negalėsios visą laiką atomines bombas paslapties išsaugoti, Brachin nurodo požeiminių miestų statybą, kaip apsigynimo priemonę nuo atominių bombų. Tokiems požeiminiams miestams tikėtai kalnai. Milijonai tonų karo sprogtamosios medžiagos, kuri dabar jau nebenaudojama,

ir milijonai atleistių karių būsia panaudota požeiminių miestų statybai. Brachin nuomone, nors planuojama tautų taika, vis dėlto milijonai vyrų būsia laikomi po ginklu, o moksliniai tyrimai ieškosis mirtinų metodų naikinti.

Pabaltijo klausimas bus svarstomas Londone

Nors amerikiečių žurnalas „Newsweek“ rugpjūčio 27 d. paskelbė, jog ir Baltijos kraštų — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — klausimas būsia pavesti dabar Londone posėdžiaujančiai užsienio reikalų ministerių tarybai svarstyti, tačiau tai nereiškia, kad mūsų byla būtų ištraukta jau i šios pirmosios sesijos dienotvarkę.

Susizinojimas laisvais Bavarijoje

Amerikiečių karinė valdžia leido nuo 8. m. rugšio 3 d. susizinojimą privačiais laisvais. Šis leidimas galioja visoje Bavarijos srityje, esančioje i rytus nuo Reino, išskyrus prancūzų valdomą Lindau miesto ir apskrities dalį. Jis taip pat taikomas ir valdinams bei prekybiniam laisvais. Vietiniai ir užsienio atstovai ir laisakai gali sverti iki 1000 gramų. Ši korespondencija gali būti registruota ir skubotai pristatoma. Potvarkyje numatyta, kad visus laisvus galima siūsti uždarus.

Skaitytoms

Ši leidinio numeris, skirtas Tautos šventei paminėti, išleidome padidinta, 6 pusl. Kitas numeris bus vėl 4 pusl. ir pasirodys apie 8. m. spalio 1 d. Redakcija.